Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0146

Pagrindinių teisių padėtis Europos Sąjungoje 2024 ir 2025 m.

2026 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje 2024 ir 2025 m. (2025/2135(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį (ES sutartis),

– atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV),

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija),

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) praktiką,

– atsižvelgdamas į 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2024/1385 dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje[1],

– atsižvelgdamas į 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR[2] (Nusikaltimų aukų teisių direktyva), 2023 m. liepos 12 d. Komisijos pasiūlymą dėl Nusikaltimų aukų teisių direktyvos peržiūros (COM(2023)0424) ir į preliminarų susitarimą, pasiektą per tarpinstitucines derybas,

– atsižvelgdamas į Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl kovos su korupcija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2003/568/TVR ir Konvencija dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais, ir iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos

---

1 OL L, 2024/1385, 2024 5 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.

2 OL L 315, 2012 11 14, p. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.

direktyva (ES) 2017/1371,

– atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1083, kuriuo nustatoma bendra žiniasklaidos paslaugų vidaus rinkoje sistema ir iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES (Europos žiniasklaidos laisvės aktas)[3],

– atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2024/1069 dėl asmenų, užsiimančių visuomenės dalyvavimo veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ieškinių ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (Strateginiai ieškiniai dėl visuomenės dalyvavimo)[4] (Kovos su strateginiais ieškiniais dėl visuomenės dalyvavimo direktyva),

– atsižvelgdamas į 2022 m. balandžio 27 d. Komisijos rekomendaciją (ES) 2022/758 dėl žurnalistų ir žmogaus teisių gynėjų, užsiimančių visuomenine veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo)[5],

– atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo[6] (Sąlygų reglamentas),

– atsižvelgdamas į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą)[7],

– atsižvelgdamas į 2008 m. lapkričio 28 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2008/913/TVR dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis[8],

– atsižvelgdamas į 2008 m. liepos 2 d. Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principas (COM(2008)0426) (Horizontalioji kovos su diskriminacija direktyva), kaip Komisija dar kartą patvirtino 2025 m.

---

3 OL L, 2024/1083, 2024 4 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.

4 OL L, 2024/1069, 2024 4 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj.

5 OL L 138, 2022 5 17, p. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj.

6 OL L 433 I, 2020 12 22, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.

7 OL L 119, 2016 5 4, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.

8 OL L 328, 2008 12 6, p. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/913/oj.

liepos mėn. po ankstesnio pranešimo apie atšaukimą, ir atkreipdamas dėmesį į tai, kad Taryba dar nepatvirtino šio pasiūlymo,

– atsižvelgdamas į 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyvą 2000/43/EB, įgyvendinančią vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės[9] (toliau – Rasinės lygybės direktyva),

– atsižvelgdamas į 2020–2025 m. ES LGBTIQ asmenų lygybės strategiją (COM(2020)0698), 2020–2025 m. lyčių lygybės strategiją (COM(2020)0152), 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategiją (COM(2021)0101), 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planą (COM(2020)0565), 2020–2030 m. ES romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo strateginį planą (COM(2020)0620) ir Komisijos pranešimą apie ketinimą šiuos dokumentus atnaujinti ir stiprinti,

– atsižvelgdamas į 2026–2030 m. Europos Sąjungos LGBTIQ asmenų lygybės strategiją,

– atsižvelgdamas į ES pagrindinių teisių chartijos taikymo ES stiprinimo strategiją (COM(2020)0711) ir Komisijos metines ataskaitas, visų pirma į 2024 m. metinę ES ataskaitą dėl ES pagrindinių teisių chartijos taikymo „Pagrindinių teisių propagavimo, apsaugos ir vykdymo užtikrinimo finansavimas“ (COM(2024)0456),

– atsižvelgdamas į ES kovos su antisemitizmu ir žydų gyvenimo puoselėjimo strategiją (2021–2030 m.) (COM(2021)0615),

– atsižvelgdamas į naują 2026–2030 m. ES Kovos su rasizmu strategiją,

– atsižvelgdamas į 2024 m. liepos 24 d. Komisijos komunikatą „2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2024)0800) ir į 2025 m. liepos 8 d. Komisijos komunikatą „2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2025)0900) ir į prie jų pridėtus 27 šalių skyrius,

– atsižvelgdamas į 2025 m. kovo 7 d. Komisijos komunikatą „Moterų teisių veiksmų gairės“ (COM(2025)0097), kuriame išdėstyta ilgalaikė vizija užtikrinti lyčių lygybę,

– atsižvelgdamas į JT žmogaus teises reglamentuojančias sutartis ir priemones dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos, visų pirma Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, Tarptautinę konvenciją dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo, Konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims, JT visuotinio periodinio vertinimo rekomendacijas ir ataskaitas, JT sutartimis įsteigtų organų

---

9 OL L 180, 2000 7 19, p. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/43/oj.

teisinę praktiką ir Žmogaus teisių tarybos specialiąsias procedūras, įskaitant ES specialiojo pranešėjo religijos ar tikėjimo laisvės klausimais įgaliojimus (A/HRC/RES/49/5),

– atsižvelgdamas į 2006 m. sausio 11 d. Ministrų Komiteto rekomendaciją Nr. Rec(2006)2 Europos Tarybos valstybėms narėms dėl Europos kalėjimų taisyklių,

– atsižvelgdamas į 2025 m. balandžio mėn. Europos Tarybos Europos komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą 34-ąją bendrąją ataskaitą,

– atsižvelgdamas į JT asmenų su negalia teisių konvenciją, kurią ES ratifikavo 2010 m. gruodžio 23 d. ir kurios šalys yra visos valstybės narės, šios konvencijos fakultatyvų protokolą, kurį yra ratifikavusios 22 valstybės narės, taip pat į bendrąsias pastabas dėl šios konvencijos ir JT Asmenų su negalia teisių komiteto pastabas,

– atsižvelgdamas į JT darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. ir į darnaus vystymosi tikslus (DVT),

– atsižvelgdamas į Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro, Vyriausiojo tautinių mažumų reikalų komisaro, atstovo žiniasklaidos laisvės klausimais bei kitų Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) organų rekomendacijas ir ataskaitas,

– atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją (EŽTK),

– atsižvelgdamas į Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) sprendimus ir praktiką, įskaitant jo praktiką dėl kardomojo kalinimo, pvz., sprendimus *Letellier prieš Prancūziją* (1991 m.), *Ilijkov prieš Bulgariją* (2001 m.) ir *Buzadji prieš Moldovą* (2016 m.), taip pat į Ministrų Komiteto metines ataskaitas dėl jų vykdymo priežiūros,

– atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų konvenciją prieš korupciją,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos, ypač Venecijos komisijos, Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija (ECRI), Kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje ekspertų grupės (GREVIO), Kovos su korupcija valstybių grupės (GRECO), Kovos su diskriminacija, įvairovės ir įtraukties iniciatyvinio komiteto, Parlamentinės Asamblėjos, Europos socialinių teisių komiteto ir kitų Europos Tarybos organų rekomendacijas, nuomones, ataskaitas ir rezoliucijas,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro pareiškimus, rekomendacijas, ataskaitas ir vizitus į šalis, įskaitant jo 2025 m. rugsėjo 4 d. ataskaitą „Išorės prieglobsčio ir migracijos politika ir žmogaus teisių teisė“,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos žurnalistų saugumo platformą,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija), kurią Europos Sąjunga ratifikavo 2023 m. birželio 28 d.,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos Europos socialinę chartiją,

– atsižvelgdamas į Europos socialinių teisių ramstį ir jo veiksmų planą,

– atsižvelgdamas į 2022 m. kovo 10 d. Sprendimą (ES) 2022/480 dėl tyrimo komiteto programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimui tirti sudarymo ir tyrimo dalyko, komiteto įgaliojimų, narių skaičiaus ir įgaliojimų trukmės apibrėžimo[10], rezoliucijas ir rekomendacijas, kurias jis priėmė remdamasis programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų tyrimo komiteto (PEGA) darbu, ypač į 2023 m. birželio 15 d. rekomendaciją Tarybai ir Komisijai atlikus su programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimu susijusių galimų pažeidimų ir netinkamo administravimo taikant Sąjungos teisę tyrimą[11],

– atsižvelgdamas į Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno (EDAPP) ataskaitas, nuomones ir rekomendacijas,

– atsižvelgdamas į ES pagrindinių teisių agentūros (FRA) ataskaitas, apklausas ir nuomones, ypač į 2024 m. ir 2025 m. pagrindinių teisių ataskaitas,

– atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje,

– atsižvelgdamas į savo rezoliucijas dėl Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitų,

– atsižvelgdamas į savo rezoliucijas dėl konkrečių valstybių narių,

– atsižvelgdamas į 2024 m. vasario 8 d. savo rezoliuciją „2020–2025 m. ES LGBTIQ asmenų lygybės strategijos įgyvendinimo ataskaita“[12],

– atsižvelgdamas į 2022 m. gruodžio 13 d. savo rezoliuciją „Siekiant lygių teisių neįgaliesiems“[13],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. lapkričio 10 d. rezoliuciją dėl rasinio teisingumo, nediskriminavimo ir kovos su rasizmu ES[14],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. kovo 8 d. rezoliuciją dėl mažėjančios

---

10 OL L 98, 2022 3 25, p. 72, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/480/oj.

11 OL C, C/2024/494, 2024 1 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.

12 OL C, C/2024/6340, 2024 11 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6340/oj.

13 OL C 177, 2023 5 17, p. 13.

14 OL C 161, 2023 5 5, p. 10.

pilietinės visuomenės erdvės Europoje[15],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. gruodžio 14 d. rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai „Kova su smurtu dėl lyties: kibernetinis smurtas“[16],

– atsižvelgdamas į 2021 m. rugsėjo 16 d. savo rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl smurto lyties pagrindu nustatymo nauja nusikaltimų sritimi, nurodyta SESV 83 straipsnio 1 dalyje[17], ir 2024 m. sausio 18 d. savo rezoliuciją dėl veikų, kurios ES laikomos nusikaltimais, sąrašo išplėtimo į jį įtraukiant neapykantą kurstančias kalbas ir neapykantos nusikaltimus[18],

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. spalio 7 d. rezoliuciją dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo[19],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimą (A10-0042/2026),

A. kadangi keliose valstybėse narėse pastebimas demokratijos regresas, o kitose taip pat susiduriama su iššūkiais, darančiais poveikį demokratiniams standartams, kadangi teisinės valstybės padėties blogėjimas, teismų nepriklausomumo stoka, kovos su korupcija pastangų ir pagrindinių teisių apsaugos stoka, demokratinės stabdžių ir atsvarų sistemos silpnėjimas, taip pat konstitucinių normų instrumentalizavimas yra nerimą keliančių šios tendencijos ypatumų pavyzdžiai;

B. kadangi Sąjunga grindžiama bendromis vertybėmis, įtvirtintomis ES sutarties 2 straipsnyje: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises; kadangi šios vertybės įtvirtintos Chartijoje ir tarptautinėse žmogaus teisių sutartyse; kadangi Chartija yra ES pirminės teisės dalis; kadangi įstojus į ES pagarba šioms vertybėms tampa nuolatiniu visų valstybių narių įsipareigojimu ir yra išankstinė sąlyga norint naudotis visomis Sutartyje numatytomis teisėmis ir privalumais, kylančiais iš narystės ES;

C. kadangi demokratija, teisinės valstybės principas ir pagrindinės teisės yra viena kitą sutvirtinančios vertybės, kurias pamynus ES gyvenančių asmenų teisėms ir laisvėms kyla sisteminė grėsmė;

---

15 OL C 347, 2022 9 9, p. 2.
16 OL C 251, 2022 6 30, p. 2.
17 OL C 117, 2022 3 11, p. 88.
18 OL C, C/2024/5733, 2024 10 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5733/oj.
19 OL C 395, 2021 9 29, p. 2.

kadangi esamas Sąjungos teisinės valstybės priemonių rinkinys yra svarbus priemonių rinkinys Sąjungos vertybėms, įtvirtintoms ES sutarties 2 straipsnyje, puoselėti; kadangi visapusiškas ir nuoseklus jų įgyvendinimas kartu su reguliaria stebėsena ir tolesniais veiksmais tebėra būtinas siekiant veiksmingai spręsti sistemines teisinės valstybės problemas ir užkirsti joms kelią visoje ES;

D. kadangi veiksmingas ESTT ir EŽTT sprendimų įgyvendinimas yra esminė pagrindinių teisių apsaugos ir teisinės valstybės principo laikymosi Sąjungoje dalis; kadangi pasikartojantys vėlavimai arba tokių sprendimų neįgyvendinimas gali pakenkti pasitikėjimui Europos žmogaus teisių sistema; kadangi dar nepriimtu sprendimu byloje C-769/22 *Komisija prieš Vengriją* ES sutarties 2 straipsnis galėtų būti nustatytas kaip savarankiškas teisinis pagrindas, taip sustiprinant pažeidimo nagrinėjimo procedūras šioje srityje;

E. kadangi ribota pažanga vykdant procedūrą pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį prieš Vengriją rodo, kad reikia paspartinti ir stiprinti esamus procesus; kadangi labai svarbu laiku pasiekti konkrečių rezultatų, kad būtų užtikrinta pagrindinių teisių apsauga ir Sąjungos įsipareigojimo laikytis ES sutarties 2 straipsnyje nustatytų vertybių patikimumas;

F. kadangi korupcija tebekelia didelį susirūpinimą, nes ji silpnina demokratinę atskaitomybę, kelia didelę grėsmę geram valdymui ir mažina piliečių pasitikėjimą institucijomis, o tai, kaip nuolat pabrėžiama Komisijos metinėse teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose, kenkia ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintoms ES vertybėms;

G. kadangi korupcija dažnai yra susijusi su demokratinių institucijų erozija, ir ja naudojasi organizuotas nusikalstamumas, siekdamas įsiskverbti į politiką ir ekonomiką, iškreipti demokratinius procesus ir plauti neteisėtus pinigus; kadangi norint atkurti pasitikėjimą visais visuomenės lygmenimis, įskaitant teismines institucijas ir teisėsaugą, reikia nuolatinių kovos su korupcija pastangų, etiško politinio vadovavimo, tvirtos nepriklausomos priežiūros ir tvirto įsipareigojimo užtikrinti skaidrumą, atskaitomybę ir pagrindinių demokratinių vertybių apsaugą;

H. kadangi organizuotas nusikalstamumas kelia didelę grėsmę pagrindinėms teisėms ir teisinės valstybės veikimui keliose valstybėse narėse; kadangi kai kurių valstybių narių patirtis parodė, kad veiksmingi konkretūs prevenciniai mechanizmai, kuriais siekiama užkirsti kelią organizuotam nusikalstamumui įsiskverbti į viešuosius pirkimus ir Europos lėšų valdymą, įpareigojant atlikti išankstinius kovos su mafija patikrinimus, kad būtų galima gauti valstybės dotacijas ir koncesijas; kadangi tokių prevencinių mechanizmų nustatymas Europos lygmeniu padėtų apsaugoti Sąjungos lėšų vientisumą, užtikrinti nuo organizuoto nusikalstamumo nukentėjusių bendruomenių pagrindines teises ir sustiprinti piliečių

pasitikėjimą viešosiomis institucijomis;

I. kadangi GRECO savo metinėje ataskaitoje atkreipė dėmesį į keliose valstybėse narėse susirūpinimą keliančius klausimus, visų pirma susijusius su skaidrumo trūkumu teisėkūros procese, patikima interesų konfliktų prevencijos sistema, vyriausybės narių ir valstybės pareigūnų elgesio kodeksu, galimybe susipažinti su informacijos teisės aktų reformomis, taip pat kovos su korupcija ir sąžiningumo sistemų stiprinimu teisėsaugos institucijose; kadangi GRECO savo tyrime dėl aukščiausias vykdomąsias pareigas einančių asmenų ir teisėsaugos agentūrų egzaminavimo pabrėžė, kad tai, jog vyriausybėse nevykdomi aukščiausiųjų vadovų sąžiningumo patikrinimai, ir klausimai, susiję su teisėsaugos darbuotojų įdarbinimu ir karjera, ypač aukščiausiųjų vadovų pareigose, tebėra problemiški;

J. kadangi visoje ES trūksta tinkamos informatorių apsaugos; kadangi kai kurios valstybės narės dar nevisiškai arba netinkamai perkėlė Pranešėjų apsaugos direktyvą[2021]; kadangi 2024 ir 2025 m. ESTT skyrė sankcijas šešioms valstybėms narėms[22] už tai, kad jos į nacionalinę teisę neperkėlė Pranešėjų apsaugos direktyvos; kadangi pranešėjai atlieka esminį vaidmenį nustatant pažeidimus ir apie juos pranešant, taip pat stiprinant demokratinę atskaitomybę ir skaidrumą, taigi jų apsauga turėtų būti užtikrinta ir skatinama;

K. kadangi EŽTT praktikoje pabrėžiama, kad kardomasis kalinimas turi išlikti išimtine priemone, taikoma tik tada, kai tai tikrai būtina ir pateisinama svarbiomis ir pakankamomis priežastimis; kadangi piktnaudžiavimas kardomuoju kalinimu kenkia teisei į laisvę, nekaltumo prezumpcijai ir bendram teisingumo sistemų teisingumui;

L. kadangi keliose ES valstybėse narėse vis dar kyla grėsmė žiniasklaidos laisvei, kaip matyti iš naujausios Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos, kurioje pateikiamos rekomendacijos kelioms valstybėms narėms, kaip spręsti susirūpinimą keliančius klausimus, susijusius su žiniasklaidos nepriklausomumu, politiniu spaudimu ir nuolatiniais išpuoliais prieš

---

20 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos (OL L 305, 2019 11 26, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj).

21 https://commission.europa.eu/document/download/7cc63350-88c9-4c0b-a46e-04fc11e673e7_en?filename=COM_2024_269_1_EN_ACT_part1_v6.pdf.

22 Čekija, Vokietija, Estija, Liuksemburgas, Vengrija ir Lenkija; ESTT sprendimai bylose C-147/23 *Komisija prieš Lenkiją*; C-149/23 *Komisija prieš Vokietiją*; C-150/23 *Komisija prieš Liuksemburgą*; C-152/23 *Komisija prieš Čekiją*; C-154/23 *Komisija prieš Estiją*; C-155/23 *Komisija prieš Vengriją*.

spaudos laisvę, įskaitant SLAPP;

M. kadangi Žiniasklaidos pliuralizmo observatorija taip pat rodo blogėjančias žurnalistų darbo sąlygas, įskaitant smurtą, priekabiavimą ir bauginimą, didėjančią žiniasklaidos nuosavybės koncentraciją ir skaitmeninių platformų poveikį bei biudžeto suvaržymus; kadangi vis dar reikia papildomų apsaugos priemonių, įskaitant nepriklausomas reguliavimo institucijas, žiniasklaidos nuosavybės skaidrumą, apsaugą nuo politinio kišimosi ir geresnes žurnalistų galimybes susipažinti su informacija ir saugumą;

N. kadangi Europos Tarybos 2025 m. metinis spaudos laisvės Europoje vertinimas rodo, kad žiniasklaidos užvaldymas, visuomeninės žiniasklaidos nepriklausomumo trūkumas ir dirbtinio intelekto sukurtos dezinformacijos kampanijos kelia vis didesnę grėsmę visoje ES, o tai kelia tiesioginę riziką demokratijai[23]; kadangi spaudos laisvės išsaugojimas ir visuomenės prieigos prie nepriklausomos ir kokybiškos žurnalistikos užtikrinimas yra vienas iš pagrindinių demokratinės visuomenės ramsčių; kadangi SLAPP ir toliau kelia grėsmę žiniasklaidos laisvei; kadangi Kovos su SLAPP direktyvoje numatytos apsaugos priemonės turėtų būti taikomos ir vidaus bei baudžiamosioms byloms; kadangi 2025 m. rugpjūčio 8 d. visapusiškai įsigaliojo Europos žiniasklaidos laisvės aktas; kadangi keliose valstybėse narėse žurnalistai ir žiniasklaidos darbuotojai patyrė politines šmeižto kampanijas, viešą šmeižtą ir suderintus bandymus diskredituoti jų darbą, dažnai kartu su piktnaudžiaujamojo pobūdžio teisiniais veiksmais ir grasinimais, spaudimu, priekabiavimu bei smurtu, taip sukuriant baimės ir vidinės cenzūros atmosferą, kuri kenkia visuomenės teisei į informaciją;

O. kadangi kai kurie žurnalistai ir žiniasklaidos darbuotojai keliose šalyse kenčia dėl mažų garantijų sąlygų ir nesaugios aplinkos, įskaitant didėjantį priekabiavimą ir teisines problemas, ir taip pat turi susiduria su papildomomis problemomis, įskaitant bauginimą, teisinius grasinimus, politinį kišimąsi, ribotas galimybes gauti patikimą finansavimą ir mažėjantį žiniasklaidos pliuralizmą; kadangi daugelis jų, vykdydami tyrimus, susiduria su grasinimais, išpuoliais ir bauginimu, o kai kurie iš jų yra priversti gyventi saugomi policijos dėl nuolatinių grasinimų mirtimi; kadangi, remiantis Žiniasklaidos pliuralizmo observatorijos 2024 m. ataskaita, žurnalistų darbo nesaugumas turėjo tiesioginį poveikį pranešimų nepriklausomumui ir kokybei visoje Europoje; kadangi žurnalistai ir žiniasklaidos specialistai turi naudotis teisėmis ir prisiimti pareigas, tenkančias dėl jų atliekamų funkcijų;

P. kadangi dezinformacija dažnai yra įvairesnių hibridinių grėsmių, kuriomis siekiama pakenkti demokratiškai suformuotoms

---

23 https://edoc.coe.int/en/media/12123-europe-press-freedom-report-2024-confronting-political-pressure-disinformation-and-the-erosion-of-media-independence.html#.

vyriausybėms, šalims ar aljansams, dalis; kadangi dezinformacijos sklaida, įskaitant valstybės remiamas ir koordinuojamas internetines kampanijas, prisideda prie poliarizacijos, mažina pasitikėjimą demokratinėmis institucijomis ir kelia grėsmę rinkimų procesų ir viešų diskusijų sąžiningumui, taip pat pagrindiniams rinkimų principams, pvz., rinkėjų laisvei formuoti savo nuomonę, skaidrumui, lygioms galimybėms ir teisingumui, ir ją dar labiau sustiprina plintanti socialinė žiniasklaida ir skaitmeninės platformos, spartinančios melagingo ir manipuliacinio turinio sklaidą;

Q. kadangi algoritminis manipuliavimas vis labiau formuoja viešąją nuomonę, nes skleidžia melagingus ar ekstremistinius naratyvus; kadangi dėl turinio moderavimo politikos ir vykdymo užtikrinimo praktikos pokyčių tam tikrose pagrindinėse platformose ši tendencija sustiprėjo ir sukėlė susirūpinimą dėl didėjančio žalingo turinio plitimo ir internetinių manipuliacijų; kadangi Komisija pagal Skaitmeninių paslaugų aktą[24] pradėjo kelių platformų tyrimus dėl nesugebėjimo pažaboti dezinformaciją ir apsaugoti naudotojus;

R. kadangi pažeidžiamos grupės, yra ypač pažeidžiamos internete, susiduria su tikslinėmis manipuliacijomis, žalingais naratyvais ir ribotu gebėjimu naudotis žiniasklaidos priemonėmis; kadangi jaunimas ir toliau ypač kenčia nuo algoritminio šališkumo ir propagandos neturėdamas tinkamų skaitmeninio raštingumo priemonių; kadangi skaitmeninės platformos taip pat gali atlikti teigiamą vaidmenį užtikrinant prieigą prie žinių, piliečių dalyvavimą, bendruomenės kūrimą, inovacijas ir pagrindinių teisių propagavimą; kadangi algoritmų šališkumas ir socialinės žiniasklaidos platformų verslo modelis, grindžiamas labai tiksline reklama, atlieka svarbų vaidmenį skleidžiant ir stiprinant neapykantą kurstančias kalbas ir kurstant diskriminaciją, įskaitant rasizmą, mizoginiją ir smurtą;

S. kadangi būsimos ES kovos su dezinformacija iniciatyvos, įskaitant Europos demokratijos skydą, turi visiškai atitikti tarptautinius žmogaus teisių standartus;

T. kadangi naujos technologijos, įskaitant dirbtinio intelekto sistemas, suteikia didelių galimybių inovacijoms, ekonomikos augimui ir geresnėms viešosioms paslaugoms, tačiau taip pat gali padidinti diskriminaciją, padidinti esamą nelygybę ir sukurti naujų formų šališkumą; kadangi jos gali kelti susirūpinimą dėl privatumo ir pagrindinių teisių ir joms turėtų būti taikomos griežtos apsaugos priemonės ir aiškios teisinės sistemos;

U. kadangi vaikai visoje ES susiduria su didėjančia psichikos sveikatos krize, kurią lemia nekontroliuojama algoritminių metodų, pvz.,

---

[24] 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas) (OL L 277, 2022 10 27, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

priklausomybę sukeliančio ir manipuliacinio dizaino, „tamsių modelių“, verčiančių vaikus praleisti dar daugiau laiko prie ekranų, ir žalingo turinio propagavimo įtaka; kadangi tai daro neigiamą poveikį sveikam vaikų vystymuisi, psichinei gerovei ir saugumui; kadangi dabartinėse ES teisinėse sistemose, kuriomis reglamentuojama internetinė aplinka, nepakankamai atsižvelgiama į vaikų psichikos sveikatos apsaugą internete;

V. kadangi šnipinėjimo programų, veido atpažinimo ir sekimo technologijų naudojimui reikia griežtų apsaugos priemonių, skaidrumo ir demokratinės priežiūros, kad būtų užkirstas kelias piktnaudžiavimui, apsaugotos pagrindinės teisės ir užtikrinta visapusiška pagarba privatumui; kadangi naujos technologijos naudojamos siekiant kurti prognozes, profilius ir rizikos vertinimus, kurie daro poveikį žmonių gyvenimui ir gali atkurti socialinį šališkumą; kadangi veido atpažinimo technologijų naudojimas gali atgrasyti naudotis teise į taikius susirinkimus ir turėti diskriminacinį poveikį; kadangi masinio biometrinio sekimo praktika gali pakenkti pagrindinėms teisėms; kadangi tokia praktika yra sunkus teisės į privatumą ir saviraiškos laisvės pažeidimas; kadangi siekiant apsaugoti pagrindines teises naujos technologijos turėtų būti geriau reglamentuojamos;

W. kadangi žurnalistų sekimas ne tik kelia pavojų jų saugumui, bet ir naikina jų šaltinių konfidencialumą, o tai iš esmės trukdo jiems atlikti savo darbą; kadangi daugėjant įrodymų įspėjimų apie sekimo operacijas iš įmonių, nacionalinės valdžios institucijos turėtų teikti informaciją apie šių operacijų mastą, leidimus bei atskaitomybę ir nepalikti aukų be aiškumo ar veiksmingų teisių gynimo priemonių;

X. kadangi keliose valstybėse narėse plačiai naudojamos šnipinėjimo programų technologijos – tai daro ir jų vyriausybės[25]; kadangi šnipinėjimo programų naudojimas yra piktnaudžiavimo ir nedemokratinė praktika, kuri kenkia teisinei valstybei ir pagrindinėms teisėms mūsų visuomenėje ir prieš kurią nėra veiksmingų teisių gynimo priemonių; kadangi dėl technologijų pažangos sunkiau aptikti šnipinėjimo programų infekcijas ir jos tampa kur kas labiau paplitusios;

Y. kadangi Parlamento programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų tyrimo komitetas (PEGA) nustatė, kad šnipinėjimo programos, pvz., „Pegasus“, „Predator“ ir „Graphite“, keliose valstybėse narėse buvo neteisėtai naudojamos prieš žurnalistus, pilietinės visuomenės veikėjus, teisininkus, opozicijos veikėjus ir pareigūnus; kadangi ji nustatė šiurkščius privatumo, duomenų apsaugos ir saviraiškos laisvės pažeidimus ir įspėjo, kad tokia praktika kelia sisteminę grėsmę demokratijai, teisinei valstybei ir pagrindinėms teisėms Sąjungoje; kadangi visapusiškas PEGA komiteto rekomendacijų įgyvendinimas yra labai svarbus siekiant

---

25 Pvz., Graikijoje, Kipre, Italijoje, Vengrijoje, Lenkijoje ir Ispanijoje.

užkirsti kelią tolesniam piktnaudžiavimui;

Z. kadangi neseniai atlikti žurnalistiniai tyrimai atskleidė, kad tam tikros ES lėšos galėjo būti skirtos įmonėms, kuriančioms ar parduodančioms intervencines sekimo technologijas, įskaitant šnipinėjimo programas[26]; kadangi labai svarbu užtikrinti, kad jokiu ES finansavimu neprisidedama kuriant, eksportuojant ar diegiant šnipinėjimo programas ar kitas sekimo priemones, kurios gali būti naudojamos pagrindinėms teisėms ir teisinei valstybei pažeisti;

AA. kadangi, Venecijos komisijos teigimu, kaip matyti iš daugybės įtarimų ir atskleistos informacijos, šnipinėjimo programų technologijos galėtų būti paverstos sekimo ginklu, kuris galėtų būti naudojamas siekiant apriboti pagrindines teises, cenzūruoti ir kriminalizuoti kritiką bei nepritarimą ir priekabiauti prie žurnalistų, žmogaus teisių aktyvistų, politinių oponentų ir pilietinės visuomenės organizacijų arba net juos nutildyti;

AB. kadangi visoje ES toliau pranešama apie daug neproporcingo jėgos prieš demonstrantus naudojimo atvejų, įskaitant smurtą ir mažiau mirtinų ginklų naudojimą siekiant kontroliuoti ar išsklaidyti minias[27];

AC. kadangi esama įrodymų, kad tam tikros ES lėšos, įskaitant tam tikras ES vidaus reikalams skirtas lėšas, buvo naudojamos pažeidžiant pagrindines teises, be kita ko, vykdant diskriminaciją; kadangi ES lėšos turėtų būti naudojamos taip, kad būtų skatinamos ir gerbiamos pagrindinės teisės ir nebūtų daroma jokių tokių pažeidimų; kadangi ES sutarties 2 straipsnyje nustatytų Sąjungos vertybių, įskaitant pagarbą teisinei valstybei, demokratijai ir pagrindinėms teisėms, laikymasis yra pagrindinė išankstinė sąlyga norint gauti ir panaudoti ES lėšas, kaip nurodyta Teisinės valstybės sąlygų reglamente; kadangi valstybės narės ir Komisija turi užtikrinti, kad prieiga prie ES fondų ir jų naudojimas būtų neatsiejamas nuo pagarbos pagrindinėms teisėms ir Chartijos laikymosi; kadangi didesnis skaidrumas ir atskaitomybė bei veiksminga ES lėšų paskirstymo ir naudojimo priežiūra ir atitinkamų programų vertinimas yra labai svarbūs siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi horizontaliųjų reikiamų sąlygų;

AD. kadangi plačiai pranešama apie pagrindinių teisių pažeidimus pasienyje, be kita ko, netinkamą elgesį, priverstinį apgręžimą bei žodinį ir fizinį smurtą; kadangi pastaraisiais metais tokia praktika pasitaikė keliose valstybėse narėse; kadangi tai apima atvejus, kai sienos apsaugos pareigūnai ar kiti pareigūnai netinkamai elgiasi su migrantais; kadangi tokia praktika pažeidžiamos pagrindinės teisės, ES teisė ir tarptautinė žmogaus teisių ir pabėgėlių teisė, įskaitant

---

26 https://media.business-humanrights.org/media/documents/MEP_letter.pdf.

27 https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/07/europe-sweeping-pattern-of-systematic-attacks-and-restrictions-undermine-peaceful-protest/?utm.

negrąžinimo principą ir kolektyvinio išsiuntimo draudimą; kadangi valstybės narės ir ES yra atsakingos už išsamius ir veiksmingus pagrindinių ir žmogaus teisių pažeidimų pasienyje tyrimus; kadangi apie pagrindinių teisių pažeidimus dažnai nepranešama;

AE. kadangi, remiantis Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro ataskaita „Išorės prieglobsčio ir migracijos politika ir žmogaus teisių teisė“, už eksternalizavimo politiką gali būti atsakingos valstybės narės, visų pirma atsižvelgiant į negrąžinimo principą, teisę į gyvybę, laisvę nuo kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio, kolektyvinio išsiuntimo bei savavališko sulaikymo draudimą ir teisę naudotis veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis, kurios užtikrinamos ES ir JT sutartimis, Chartija ir EŽTK; kadangi ataskaitoje kalbama apie eksternalizuotą prieglobsčio prašymų nagrinėjimą, eksternalizuotas grąžinimo procedūras bei sienų kontrolės perdavimą kitoms šalims, nurodoma, kad kuriais atvejais esama dokumentais patvirtintų rimtų pažeidimų, nukreiptų prieš keliaujančius asmenis, ir teigiama, kad tai pagrindinių sričių, kuriose rizika yra ypač didelė, pavyzdžiai;

AF. kadangi Europos Tarybos žmogaus teisių komisaras rekomenduoja prieš pradedant išorės bendradarbiavimą atlikti išsamius rizikos žmogaus teisėms vertinimus, peržiūrėti žmogaus teisių poveikį vykdomai veiklai, apibrėžti aiškius ir nediskutuotinus principus, pagal kuriuos nebūtų jokio bendradarbiavimo, dėl kurio žmonėms galėtų kilti pavojus patirti pagrindinių teisių pažeidimus, užtikrinti tinkamas išankstines žmogaus teisių sąlygas ir apsaugos priemones ir stiprinti skaidrumą, stebėseną ir atskaitomybę; kadangi atsakomybės pasidalijimas tarp valstybių narių ir ES įstaigų ar agentūrų niekada neturėtų lemti atskaitomybės spragų[28];

AG. kadangi, JT Vaiko teisių komiteto teigimu, bet kurio vaiko sulaikymas vien dėl jo ar jo tėvų migracijos statuso yra vaiko teisių pažeidimas ir prieštarauja atsižvelgimo į geriausius vaiko interesus principui; kadangi Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rezoliucijoje „Dirbtinis intelektas ir migracija“ pabrėžiama, kad prieglobsčio prašytojai turėtų turėti teisę ginčyti dirbtinio intelekto sugeneruotus įrodymus, pvz., klaidingas pokalbių santraukas ar šališkas analizes, kad teisinė pagalba turėtų būti išplėsta, kad būtų remiami tokie iššūkiai, kad tais atvejais, kai žala padaroma dėl algoritminių klaidų, turi būti galima gauti žalos atlyginimą ir kad technologinės inovacijos neturi būti diegiamos pagrindinių teisių sąskaita[29];

AH. kadangi kai kurių valstybių narių atsakas į neteisėtą migraciją gali pakenkti pagrindinėms teisėms ir įtvirtinti rasizmo veikiamus naratyvus; kadangi ES ir valstybės narės turėtų užtikrinti pabėgėlių ir migrantų gyvybių apsaugą ir imtis patikimų veiksmų, kad

---

28 https://rm.coe.int/report-on-externalisation-of-migration-by-michael-o-flaherty-council-o/488028300a.

29 https://pace.coe.int/en/files/35698/html?utm.

užtikrintų atsakomybę už pažeidimus;

AI. kadangi bandymai sustabdyti prieglobsčio prašymų registravimą kelia didelį susirūpinimą; kadangi turi būti gerbiamos atitinkamų asmenų žmogaus teisės, įvertinami jų apsaugos poreikiai ir asmenims, kurie atitinka tarptautinės apsaugos reikalavimus, turi būti suteikta galimybė pasinaudoti svariomis apsaugos priemonėmis; kadangi pagal naują ES migracijos ir prieglobsčio pakto teisės aktų sistemą nustatytos peržiūrėtos prieglobsčio procedūrų, sienų valdymo ir solidarumo taisyklės; kadangi norint ją veiksmingai taikyti reikia visapusiškai gerbti pagrindines teises ir laikytis ES ir tarptautinių įsipareigojimų; kadangi kelios valstybės narės ir toliau patiria didelį veiklos spaudimą prie savo išorės sienų; kadangi šie iššūkiai reikalauja suderinto Europos atsako, įskaitant supaprastintas ir veiksmingas procedūras, visiškai atitinkančias taikytiną ES ir tarptautinę teisinį pagrindą; kadangi, siekiant veiksmingai valdyti migraciją, būtina užkirsti kelią neteisėtai žmones gabenančių asmenų piktnaudžiavimui Europos prieglobsčio sistema ir kovoti su visų formų tarptautiniu organizuotu nusikalstamumu;

AJ. kadangi moterys ir mergaitės vis dažniau susiduria su smurtu internete, neapykantos kalba ir neapykantos nusikaltimais, o tai turi konkrečių ir skaudžių padarinių jų kasdieniam gyvenimui, dalyvavimui viešajame gyvenime, taigi ir vienodam atstovavimui; kadangi ES moterų teisių veiksmų gairės ir deklaracija dėl lyčių lygybe grindžiamos visuomenės principų yra sveikintinos iniciatyvos, nors jos neturi vykdymo užtikrinimo įgaliojimų; kadangi reikia skubiai dėti pastangas siekiant ginti ir skatinti lyčių lygybę, taigi ir lygybės sąjungą;

AK. kadangi didėjanti pasaulinė įtaka paskatino internetines bendruomenes ir vyrų nuomonės formuotojus propaguoti melagingą naratyvą, kad feminizmas ir lyčių lygybė kenkia vyrams, skleisti mizoginišką turinį, normalizuoti smurtą prieš moteris ir mergaites ir vis labiau sąveikauti su ekstremistiniais ir radikaliais judėjimais;

AL. kadangi pastaraisiais metais vis labiau priešinamasi lyčių lygybei; kadangi smurto dėl lyties, ypač prieš moteris ir mergaites, taip pat LGBTIQ+ asmenis, įskaitant seksualinį smurtą ir iššaginimą, lygis visoje Sąjungoje išlieka aukštas, ypač kiek tai susiję su asmenimis, kurie patiria daugialypę ir sąveikinę diskriminaciją; kadangi kibernetinis smurtas dėl lyties yra realiame gyvenime pasireiškiančio smurto dėl lyties tąsa internetinėje aplinkoje; kadangi kibernetinis smurtas dėl lyties dažnai lemia savicenzūrą ir gali turėti rimtų pasekmių nukentėjusiųjų asmeniniam ir profesiniam gyvenimui; kadangi baudžiamosios teisenos sistemos atsakas į šį reiškinį vis dar yra nepakankamas; kadangi policijos pareigūnų socialinių emocinių įgūdžių, kurių reikia norint išklausyti, suprasti ir gerbti visus nuo smurto dėl lyties nukentėjusius asmenis, ugdymas yra ypač svarbus siekiant kovoti su nepakankamu pranešimu ir pakartotine viktimizacija; kadangi siekiant sukurti saugesnę aplinką visiems nuo

smurto dėl lyties nukentėjusiems asmenims būtina užtikrinti prieinamus pranešimo mechanizmus ir veiksmingas teisių gynimo priemones;

AM. kadangi nesuteikus galimybės saugiai ir teisėtai nutraukti nėštumą moterims kyla didelis pavojus, todėl tai yra viena iš smurto dėl lyties formų, kuria taip pat paneigiamas moterų savarankiškumas ir reprodukcinio pasirinkimo laisvė; kadangi lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugos yra būtinosios sveikatos priežiūros paslaugos; kadangi daugiau kaip 20 mln. moterų Europos Sąjungoje vis dar neturi galimybės pasidaryti saugų ir legalų abortą ir naudotis kitomis lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugomis ir teisėmis, todėl moterims ir mergaitėms gresia fizinė žala ir nepagrįstas ekonominis bei psichologinis stresas; kadangi atsisakymas suteikti tokias būtinąsias sveikatos priežiūros paslaugas kaip lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugas ir teises kai kuriose valstybėse narėse taip pat taikomas nuo seksualinio smurto nukentėjusioms moterims ir mergaitėms, jų atsigavimo nuo atitinkamos nusikalstamos veikos procesas sutrinka; kadangi Europos piliečių iniciatyva „Turiu teisę rinktis“ ragina ES užtikrinti visapusiškai prieinamą galimybę atlikti saugų ir legalų abortą kartu išlaikant Sutartyse numatytą kompetencijos pasidalijimą; pabrėžia, kad EŽTT yra nurodęs, jog ribojamojo pobūdžio teisės aktai dėl nėštumo nutraukimo ir nepakankamai nuoseklus praktinis įgyvendinimas pažeidžia moterų teisę į kūno autonomiją ir fizinę neliečiamybę;

AN. kadangi pagal ES pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnį draudžiama diskriminacija dėl biologinės lyties, socialinės lyties ir kitų pagrindų;

AO. kadangi valstybės narės, kaip Konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims šalys, privalo laikytis joje nustatytų įsipareigojimų, įskaitant 12 straipsnį dėl moterų diskriminacijos sveikatos priežiūros srityje panaikinimo, siekiant užtikrinti, kad vyrai ir moterys turėtų vienodą galimybę naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, įskaitant susijusias su šeimos planavimu;

AP. kadangi teisiškai ir praktiškai nesuteikiant galimybės saugiai ir teisėtai nutraukti nėštumą moterys patiria diskriminaciją dėl lyties, nes draudžiama teikti sveikatos priežiūros paslaugas, kurių reikia tik moterims; kadangi panašių apribojimų sveikatos priežiūros paslaugoms, kurių reikia tik vyrams, nėra[30];

AQ. kadangi bendras metinis prieš lyčių lygybę nukreiptas finansavimas Europoje padidėjo nuo 220 mln. USD 2019 metais iki 271 mln. USD 2023 metais, t. y. išaugo 23 procentais; kadangi didelę dalį

30 Jungtinių Tautų moterų diskriminacijos panaikinimo komitetas, *Tyrimas dėl Lenkijos, atliktas pagal Konvencijos fakultatyvinio protokolo 8 straipsnį: Komiteto ataskaita*.

finansavimo, kuriuo skatinamas prieš lyčių lygybę nukreiptų judėjimų augimas visoje ES, skiria užsienio subjektai; kadangi pastaraisiais metais išaugęs prieš lyčių lygybę ir teises nukreiptų judėjimų skaičius yra koordinuotų tarptautinių pastangų, susijusių su organizavimu, lėšų rinkimu ir sutelkimu, rezultatas;

AR. kadangi iš žiniasklaidos pranešimų matyti, kad praeityje ES finansavimas buvo skiriamas organizacijoms, kurios klaidina moteris dėl jų lytinės ir reprodukcinės sveikatos; kadangi visas finansavimas turi būti suderinamas su bendromis Sąjungos vertybėmis, įtvirtintomis ES sutarties 2 straipsnyje ir Pagrindinių teisių chartijoje, užtikrinant, kad finansinė parama būtų naudojama ES demokratinėms vertybėms stiprinti;

AS. kadangi visoje ES vyksta precedento neturintis ir intensyvėjantis išpuolis prieš pilietinę erdvę, be kita ko, taikant teisinius ir finansinius apribojimus, finansavimo sustabdymą, šmeižto kampanijas, bauginimą ir kriminalizavimą, taip pat kėsinamasi į teisę į taikius susirinkimus; kadangi teisė į taikius susirinkimus demokratinėje visuomenėje turi esminę reikšmę;

AT. kadangi Jungtinių Tautų žmogaus teisių taryba yra pabrėžusi, kad pasaulinė demokratijos ir teisinės valstybės padėties blogėjimo tendencija, taip pat kai kurių darbotvarkių pavertimas saugumo klausimais dar labiau sustiprino ir pagilino teisės į taikius susirinkimus apribojimus[31]; kadangi padaugėjo išpuolių prieš pilietinės visuomenės organizacijas (PVO) ir žmogaus teisių gynėjus, pavyzdžiui, ginančius ir propaguojančius žmogaus ir aplinkos teises, įskaitant lyčių lygybę, migraciją, demokratiją ir teisių gynimą, ir šie išpuoliai tebekelia didelį susirūpinimą; kadangi PVO ir žmogaus teisių gynėjams, užsiimantiems pagrindinių teisių apsauga ir propagavimu, tenka esminis vaidmuo apsaugant Sąjungos vertybes; kadangi visose valstybėse narėse turėtų būti užtikrintas ir remiamas jų gebėjimas veikti laisvai ir nepriklausomai;

AU. kadangi tokie pažeidžiamoje padėtyje esantys asmenys kaip vaikai, moterys, rasizuotos ir etninės bendruomenės, LGBTIQ+ asmenys, migrantai ir prieglobsčio prašytojai, asmenys su negalia ir vyresnio amžiaus asmenys, nuolat tampa neapykantos kalbos ir menkinančių naratyvų taikiniais; kadangi kai kuriose valstybėse narėse politikai ir žiniasklaidos priemonės skleidžia prieš LGBTIQ+ asmenis nukreiptus naratyvus, taip pat buvo pateikti ir kai kuriais atvejais net priimti prieš LGBTI asmenis nukreipti teisės aktai; kadangi tokie atvejai prieštarauja tarptautiniams žmogaus teisių standartams ir pažeidžia šių grupių teisę būti traktuojamoms kaip lygiateisiams piliečiams;

AV. kadangi galimybė gauti finansavimą yra ypač svarbi tam, kad pilietinė visuomenė galėtų klestėti ir atlikti savo, kaip sergėtojos, vaidmenį; kadangi gyvybinga pilietinė visuomenė ir aktyvi pilietinė

---

31 https://digitallibrary.un.org/record/4086729?ln=en&v=pdf.

erdvė yra esminiai demokratijos ramsčiai; kadangi PVO taip pat tenka esminis vaidmuo, visų pirma marginalizuotose bendruomenėse, be kita ko, teikiant socialines paslaugas; kadangi savo politinėse gairėse Komisija yra įsipareigojusi aktyviau bendradarbiauti su PVO, turinčiomis ekspertinių žinių ir atliekančiomis svarbų gynėjų vaidmenį konkrečiais visuomenės klausimais ir ginant pagrindines teises;

AW. kadangi pilietinės visuomenės organizacijos yra artimos valstybių narių partnerės siekiant apsaugoti ir propaguoti pagrindines teises; kadangi humanitarinė pagalba ir toliau savavališkai kriminalizuojama; kadangi (valstybių narių) taikomi apribojimai ir kliūtys, darantys poveikį paieškos ir gelbėjimo veiklai, prisideda prie nuolatinių žūčių; kadangi Europos Tarybos žmogaus teisių komisaras yra paraginęs ES valstybes nares nutraukti represijas prieš pabėgėliams, prieglobsčio prašytojams ir migrantams pagalbą teikiančius žmogaus teisių gynėjus ir susilaikyti nuo menkinančios, kurstančios ar stigmatizuojančios retorikos apie juos bei jų vaidmenį[32];

AX. kadangi būsima ES pilietinės visuomenės strategija turėtų būti siekiama užtikrinti, kad ES politika būtų formuojama ir įgyvendinama laikantis ES sutarties 2 straipsnyje ir Chartijoje įtvirtintų vertybių; kadangi į strategiją turėtų būti įtrauktos plataus užmojo iniciatyvos ir kriterijai pažangai įvertinti; kadangi Komisija paskelbė ketinanti sukurti pilietinės visuomenės platformą, kuri galėtų centralizuoti ir suderinti dabartinį pilietinės visuomenės subjektų dalyvavimą formuojant ES politiką: kadangi platforma turėtų būti kuriama ir įgyvendinama kartu su organizuota pilietine visuomene;

AY. kadangi kitoje daugiametėje finansinėje programoje (DFP) turėtų būti toliau užtikrinamas tinkamas, numatomas ir tvarus ilgalaikis ES finansavimas pilietinei visuomenei, tinkamai paisant finansinio skaidrumo, patikimo valdymo ir aiškių sutartinių įsipareigojimų, kaip turėtų būti visų fondų ir programų atveju; kadangi žmogaus teisių organizacijų finansavimas tebėra ribotas, fragmentiškas ir nenuoseklus; kadangi šio finansavimo sumažinimas, įskaitant Jungtinių Valstijų tarptautinio vystymosi agentūros (USAID) finansavimo įšaldymą, turi reikšmingą poveikį pilietinei visuomenei visoje ES, nes jis stipriai susilpnina pilietinės visuomenės gebėjimą ginti nuo diskriminacijos nukentėjusius asmenis, skatinti lygybę, užtikrinti atskaitomybę ir apsaugoti teisinę valstybę bei pagrindines teises;

AZ. kadangi tam tikrais atvejais ES lėšomis buvo remiamos iniciatyvos, kuriomis prisidedama prie segregacijos ar diskriminacinės praktikos ir taip kenkiama lygybės tikslams; kadangi Jungtinių Tautų žmogaus teisių taryba yra praginusi užtikrinti, kad pilietinės visuomenės

---

32 https://rm.coe.int/recommendation-protecting-the-defenders-ending-repression-of-human-rig/1680ae9b1c.

subjektų finansavimas atitiktų valstybių narių pareigas ir tarptautinius įsipareigojimus žmogaus teisių srityje ir kad juo nebūtų piktnaudžiaujama siekiant trukdyti pilietinės visuomenės subjektų darbui ar kelti pavojų jų saugumui[33];

BA. kadangi didelį susirūpinimą kelia intensyvėjantys bandymai ES apriboti arba panaikinti pagrindines moterų ir LGBTIQ+ asmenų teises; kadangi šie bandymai daugiausia susiję su reprodukcinės sveikatos priežiūra ir teisėmis, lytine tapatybe ir teisiniu lyties pripažinimu arba galimybe gauti išsamų lytinį švietimą; kadangi išpuoliai šiose srityse yra ne tik žalingi pažeidžiamiausiems visuomenės nariams, bet ir nesuderinami su ES vertybėmis ir tarptautine žmogaus teisių sistema, todėl yra ES teisės pažeidimai;

BB. kadangi šiuo metu ES kovos su diskriminacija teisės aktuose yra spragų, o kai kurie diskriminacijos pagrindai taikomi tik užimtumo ir profesinės veiklos srityje; kadangi tai lemia nevienalytę apsaugą ir dirbtinai sukuria pagrindų hierarchiją; kadangi Sutartimis ir Chartija ES suteikiami įgaliojimai kovoti su diskriminacija visais saugomais pagrindais ir atsakomybė šioje srityje;

BC. kadangi visos valstybės narės privalo veikti atsižvelgdamos į geriausius vaiko interesus, be kita ko, užtikrindamos kiekvieno vaiko teisę į šeimos gyvenimą, kuri yra viena pagrindinių teisių, ir uždrausdamos vaiko diskriminaciją dėl jo tėvų šeiminės padėties ar seksualinės orientacijos arba dėl to, kokiu būdu vaikas buvo pradėtas; kadangi maždaug 2 mln. vaikų vis dar galimai susiduria su tuo, kad jų tėvai kitoje valstybėje narėje nepripažįstami kaip tėvai; kadangi 2022 metais Komisija pateikė pasiūlymą dėl Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų dėl vaiko kilmės pripažinimo ir autentiškų dokumentų dėl vaiko kilmės priėmimo ir dėl Europos vaiko kilmės pažymėjimo sukūrimo (COM(2022)0695), dėl kurio vis dar laukiama galutinio sprendimo Taryboje;

BD. kadangi buvo išreikštas susirūpinimas dėl to, kad visoje ES tebėra plačiai paplitusi diskriminacija ir rasizmas, be kita ko, teisės aktuose ir politikoje, taip pat tokiose viešosiose institucijose kaip teisėsaugos ir teisingumo sistema; kadangi didelį susirūpinimą tebekelia diskriminacinė teisėsaugos praktika; kadangi rasizuotoms grupėms neproporcingai taikomos sustabdymo ir apieškojimo procedūros, pernelyg didelis jėgos naudojimas ir priekabiavimas; kadangi priežiūros ir atskaitomybės mechanizmai tebėra silpni ir jiems trukdo tai, kad trūksta nepriklausomų tyrimų; kadangi tuo pat metu turi būti veiksmingai kovojama su smurtu prieš valstybės pareigūnus;

BE. kadangi, nepaisant struktūrinio rasizmo oficialaus pripažinimo ES lygmeniu, jis ir toliau pasireiškia pagrindinėse gyvenimo srityse valstybėse narėse; kadangi segregacija, be kita ko, švietimo srityje, ir

---

33 https://digitallibrary.un.org/record/4086729?ln=en&v=pdf.

pasikartojantys neapykantos kalbos ir neapykantos nusikaltimų atvejai daro neproporcingą poveikį rasizuotoms bendruomenėms ir kitoms marginalizuotoms grupėms, pavyzdžiui, LGBTIQ+ asmenims; kadangi tai yra struktūrinės kliūtys ir pagrindinių teisių pažeidimai, kurie trukdo vienodai naudotis teisėmis, galimybėmis ir teisingumu visoje Sąjungoje; kadangi tai daro neigiamą poveikį visuomenės pasitikėjimui institucijomis ir socialinei sanglaudai;

BF. kadangi Holokaustas ir istorinė neteisybė, įskaitant kolonializmą ir vergiją, šiandien ir toliau formuoja struktūrinį rasizmą Europoje; kadangi pripažinimas, atminimas ir švietimas apie šias skriaudas yra ypač svarbūs kovojant su rasizmu ir skatinant lygybę bei pagrindines teises;

BG. kadangi politikoje ir praktikoje vis dar iš esmės nesprendžiamas sąveikinės diskriminacijos klausimas; kadangi vis dar nepakankamai dėmesio skiriama sudėtiniam rasizmo ir lyties, negalios, seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės, lyties raiškos ir lytinių požymių, socialinės ir ekonominės padėties, migrantų kilmės ir kitų pagrindų poveikiui, todėl daugelis nukentėjusių asmenų negauna tinkamos apsaugos, paramos ar galimybės pasinaudoti veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis;

BH. kadangi iš neseniai ES pagrindinių teisių agentūros (FRA) atliktų ES gyvenančių juodaodžių, žydų, musulmonų ir LGBTIQ+ asmenų tyrimų matyti, kad šios grupės ir toliau susiduria su plačiai paplitusios neapykantos ir diskriminacijos atvejais, o tai rodo sisteminę rasinę diskriminaciją; kadangi baimės, klaidingas suvokimas ir priskyrimo kitokiems reiškinys kursto diskriminaciją ir netoleranciją[34]; kadangi ECRI yra išreiškusi susirūpinimą dėl ksenofobinių, homofobinių ir transfobinių kalbų, be kita ko, politikų ir valstybės pareigūnų; kadangi kiekvienas asmuo ES turi tokią pačią teisę tapti visateisiu ir aktyviu visuomenės nariu ir būti traktuojamas vienodai;

BI. kadangi pastarojo meto teisėkūros ir institucinės reformos kai kuriose valstybėse narėse kelia rimtų klausimų, susijusių su teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir į nepriklausomą ir nešališką teismą, kuri yra viena pagrindinių teisių ir kurią garantuoja Chartijos 47 straipsnis, laikymusi; kadangi teismų nepriklausomumas yra nepakeičiamas teisinės valstybės elementas ir veiksmingos visų kitų pagrindinių teisių apsaugos prielaida; kadangi Tarptautinė teisininkų komisija (ICJ) yra pabrėžusi, kad teisėjų tarybos turi išlikti nepriklausomos nuo parlamentinės ir vykdomosios valdžios įtakos;

BJ. kadangi 2025 m. liepos 1 d. Vengrijoje įsigaliojusiu Vietos tapatybės apsaugos įstatymu savivaldybių institucijoms suteikiami įgaliojimai riboti gyvenamąją vietą remiantis tokiais savavališkais kriterijais kaip

---

34 Europos Sąjungos Pagrindinių teisių agentūra, *2025 m. pagrindinių teisių ataskaita*.

išsilavinimo lygis, kalbos mokėjimas ar darbo įrodymai; kadangi tokios priemonės gali kelti rasinės segregacijos būsto srityje institucionalizacijos ir neproporcingo poveikio romų bendruomenei riziką, o tai kelia didelį susirūpinimą dėl ES teisės ir pagrindinių teisių laikymosi;

BK. kadangi romų bendruomenė ir toliau susiduria su sistemine diskriminacija, segregacija, socialine atskirtimi ir policijos smurtu[35]; kadangi FRA ataskaitose atskleidžiami dideli trūkumai įgyvendinant ES romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo strateginį planą ir pabrėžiama, kad yra maža tikimybė, jog bus pasiekti jo 2030 metų tikslai[36]; kadangi dėl priverstinio romų iškeldinimo neseniai perkelta šimtai asmenų, įskaitant vaikus, vyresnio amžiaus žmones ir asmenis su negalia; kadangi Europos Tarybos žmogaus teisių komisaras yra paraginęs įgyvendinti EŽTT sprendimus, susijusius su romų teisėmis[37];

BL. kadangi ES gyvenantys asmenys su negalia ir toliau susiduria su bauginimus ir daugialype bei tarpsektorine diskriminacija visose gyvenimo srityse, įskaitant atsisakymą sudaryti tinkamas sąlygas, nepalankias socialines ir ekonomines sąlygas, socialinę izoliaciją, tokį smurtą dėl lyties kaip priverstinę sterilizaciją, galimybių naudotis bendruomenės paslaugomis trūkumą, prastos kokybės būstą, institucionalizavimą, nepakankamas sveikatos priežiūros paslaugas ir galimybės aktyviai prisidėti prie visuomenės gyvenimo ir jame dalyvauti nesuteikimą;

BM. kadangi ES ir valstybės narės, kurios dar nėra ratifikavusios Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencijos fakultatyvaus protokolo, turėtų tai padaryti nedelsiant;

BN. kadangi ECRI yra paraginusi vyriausybes aktyviai skatinti migrantų įtrauktį ir kovoti su bet kokia jų diskriminacija[38]; kadangi rasizmas ir rasinė diskriminacija išlieka, be kita ko, migracijos ir prieglobsčio srityje; kadangi rasizuoti migrantai neproporcingai dažnai susiduria su teisių pažeidimais prie Sąjungos sienų ir prieglobsčio bei priėmimo sistemose; kadangi trūksta aiškių kovos su rasizmu apsaugos priemonių;

BO. kadangi interseksualių asmenų padėtis ES tebėra iš esmės nežinoma ES visuomenei; kadangi 2024 m. balandžio mėn. kelios Europos Tarybos valstybės narės parėmė pirmąją Jungtinių Tautų žmogaus

---

35 https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/the-unheard-12-million.

36 EU Agency for Fundamental Rights, *Rights of Roma and Travellers in 13 European countries – Perspectives from the Roma Survey 2024*.

37 https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/greece-should-ensure-that-roma-have-access-to-adequate-housing-and-are-not-subject-to-discriminatory-treatment-or-violence-by-law-enforcement-authorities.

38 https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/-/ecri-s-recommendations-on-integration-and-inclusion-of-migrants-new-factsheet.

teisių tarybos rezoliuciją dėl kovos su interseksualių asmenų diskriminacija, smurtu ir žalinga praktika;

BP. kadangi daugelis valstybių narių dar yra nepakankamai įgyvendinusios Rasinės lygybės direktyvą; kadangi kai kurios valstybės narės yra nevisiškai arba neteisingai perkėlusios Tarybos pamatinį sprendimą 2008/913/TVR dėl kovos su rasizmu ir ksenofobija; kadangi reikia dėti daugiau pastangų siekiant kovoti su struktūriniu rasizmu, įskaitant smurtinių dešiniųjų ekstremistinių naratyvų poveikį socialinėms diskusijoms[39], ir užtikrinti, kad valstybės narės laikytųsi ES kovos su diskriminacija teisės aktų;

BQ. kadangi dėl nepakankamų paramos paslaugų, rasistinės ir neapykantos motyvacijos pripažinimo kliūčių ir prasto kovos su diskriminacija teisės aktų vykdymo užtikrinimo nuo rasistinių ir kitų formų neapykantos nusikaltimų ir diskriminacijos nukentėjusių asmenų teisė kreiptis į teismą keliose valstybėse narėse tebėra itin ribota; kadangi dėl to rasizuotos bendruomenės ir kitos marginalizuotos grupės ir toliau susiduria su teisių pažeidimais, tačiau neturi galimybės pasinaudoti veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis;

BR. kadangi kelios valstybės narės nuolat ignoruoja EŽTT sprendimus;

BS. kadangi SESV 151 straipsnyje nurodomos pagrindinės socialinės teisės, tokios kaip nustatytos Europos socialinėje chartijoje; kadangi visoje ES didėjanti socialinė ir ekonominė nelygybė, įskaitant skurdą ir socialinę atskirtį, kelia didelį susirūpinimą; kadangi ji tebėra giliai rasizuota ir jai būdingi nuolatiniai struktūriniai skirtumai, susiję su galimybe gauti išsilavinimą, sveikatos priežiūros paslaugas, būstą, darbą ir kaupti turtą, dėl kurių rasizuotos grupės ir toliau negali lygiomis teisėmis dalyvauti visuomenės gyvenime ir palaikomi iš kartos į kartą išliekantys skurdo ir marginalizacijos ciklai; kadangi keliose valstybėse narėse nerimą keliančiu tempu padidėjo nelygybė būsto srityje ir benamių skaičius[40];

BT. kadangi Komisija turėtų išnagrinėti, kokių veiksmų reikia imtis, kad ES prisijungtų prie Europos socialinės chartijos;

BU. kadangi būta Europos Tarybos ir jos valstybių narių pasiūlymų priimti EŽTK protokolą, į kurį būtų įtraukta teisė į švarią, sveiką ir tvarią aplinką;

BV. kadangi EŽTT byloje *Klima Seniorinnen prieš Šveicariją* priimtame sprendime pripažino, kad tai, jog valstybės nesiima tinkamų kovos su klimato kaita priemonių, gali būti laikoma Konvencijos 8 straipsnyje numatytos teisės į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą pažeidimu; kadangi sprendime pabrėžiama, kad reikia skubiai užtikrinti

---

39 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024DC0419.

40 https://pace.coe.int/en/files/3%204542/html.

įgyvendinamą teisę į švarią, sveiką ir tvarią aplinką pagal EŽTK, taip užtikrinant visuomenei nuoseklumą, nuspėjamumą ir apsaugą;

BW. kadangi kai kurios valstybės narės yra paskelbusios laišką dėl pagrindinių teisių aiškinimo pagal EŽTK;

BX. kadangi Europos žmogaus teisių standartai yra ES sutartyse, konvencijose ir ES teisėje nustatytos teisės, principai ir pareigos, atspindintys vienodą minimalaus apsaugos lygio sampratą; kadangi tarptautiniai žmogaus teisių standartai yra būtiniausios žmogaus teisių apsaugos normos, kurias tarptautinė bendruomenė yra oficialiai patvirtinusi visuotinėmis sutartimis, paprotine tarptautine teise ir visuotinai pripažintais principais; kadangi tokie standartai įpareigoja valstybes arba nubrėžia gaires elgesio su asmenimis srityje;

Grėsmė pagrindinėms teisėms

1. primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares gerbti ir skatinti ES vertybes, įtvirtintas ES sutarties 2 straipsnyje; dar kartą primygtinai ragina Komisiją laikytis prisiimtų įsipareigojimų, pavyzdžiui, rengiant ir pateikiant pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto sistemingai atlikti išsamų poveikio pagrindinėms teisėms vertinimą, prireikus pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūras ir taikyti paspartintas procedūras tik tada, kai tai tikrai būtina;

2. primygtinai ragina Komisiją tobulinti metines Chartijos taikymo ataskaitas, pateikiant visos ES masto jos taikymo Europos Sąjungoje apžvalgą, įskaitant atitikties Chartijos nuostatoms vertinimą, rekomendacijas valstybėms narėms ir aiškesnius tolesnius veiksmus, susijusius su nustatytomis pagrindinių teisių problemomis;

3. reiškia susirūpinimą dėl to, kad dėl nevienodo nacionalinio aiškinimo netinkamai taikomos tam tikros Chartijos nuostatos, kaip tai pabrėžta FRA 2025 metų pagrindinių teisių ataskaitoje; ragina Komisiją imtis veiksmingų priemonių siekiant užtikrinti visapusišką ir nuoseklų Chartijos taikymą visoje ES, o valstybes nares, kurios dar nėra paskyrusios nacionalinių centrų, kurie užtikrintų, kad nacionalinės teisės aktai, politika ir ES finansuojami projektai visiškai atitiktų Chartiją, tai padaryti; mano, kad ES institucijos turėtų aiškiau pasmerkti pagrindinių teisių pažeidimus ir raginti valstybes nares imtis būtinų priemonių jiems pašalinti; ragina gerinti informuotumo didinimo kampanijas, kuriomis siekiama sudaryti sąlygas asmenims visapusiškai naudotis savo teisėmis, ES ir nacionaliniu lygiu, be kita ko, bendradarbiaujant su FRA;

4. giria FRA vaidmenį pagrindinių teisių padėties ES stebėjimo ir pagalbos politikos formuotojams teikiant duomenis, analizę ir rekomendacijas srityse ir užtikrinant, kad esamuose ir būsimuose ES teisės aktuose ir politikoje būtų paisoma pagrindinių teisių ir jos būtų propaguojamos; pabrėžia, kad reikia skirti daugiau žmogiškųjų ir finansinių išteklių FRA, siekiant užtikrinti, kad ji galėtų visapusiškai

ir veiksmingai vykdyti jai pavestas pareigas;

5. siūlo Komisijai toliau didinti esamų priemonių, įskaitant stebėsenos ir vertinimo mechanizmus, veiksmingumą ir nuoseklumą; pripažįsta itin svarbų Bendrųjų nuostatų reglamente[41] nustatytų horizontaliųjų reikiamų sąlygų vaidmenį užtikrinant, kad Chartija būtų taikoma sistemingai, o Sąjungos programos būtų suderintos tiek su Chartija, tiek su ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintomis ES vertybėmis; pabrėžia, kad reikia užtikrinti didesnį skaidrumą ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą;

Spaudimą patirianti demokratija

6. pakartoja, kad demokratijos regresas, teismų nepriklausomumo pažeidimai ir grėsmės pilietinei erdvei yra ne pavieniai atvejai, o sisteminės teisinės valstybės principo erozijos kai kuriose valstybėse narėse dalis, kaip tai patvirtinama Pagrindinių teisių agentūros 2025 m. pagrindinių teisių ataskaitoje ir Komisijos 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje; pabrėžia, kad šios tendencijos kenkia valstybių narių tarpusavio pasitikėjimui ir tinkamam vidaus rinkos veikimui;

7. su susirūpinimu atkreipia dėmesį į stiprėjantį politinį kišimąsi į teismų veiklą, teisėjų ir prokurorų persekiojimą ir drausminių procedūrų naudojimą siekiant nutildyti nepriklausomus teisėjų balsus, kaip yra užfiksavusios FRA ir Europos Taryba; primena, kad dalinės ar simbolinės reformos kai kuriose valstybėse narėse negali atstoti realaus teismų nepriklausomumo reikalavimo laikymosi, veiksmingų kovos su korupcija garantijų ir pagarbos pilietinei visuomenei; pabrėžia, kad šie elementai yra neatskiriamai susiję su pagrindinių teisių, įskaitant teisę į veiksmingą teisinę gynybą, lygybę prieš įstatymą ir teisę kreiptis į teismą, kaip įtvirtinta Chartijos 20 ir 47 straipsniuose, apsauga;

8. pakartoja savo raginimą Komisijai ir Tarybai nedelsiant pradėti derybas su Parlamentu dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo tarpinstitucinio susitarimo, apimančio visas ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas Sąjungos vertybes, forma, įskaitant nuolatinį ES institucijų politikos ciklą, kuris integruoja visas esamas priemones, be kita ko, ES sutarties 7 straipsnio procedūrą, teisinės valstybės priemones ir ataskaitą, Teisinės valstybės sąlygų reglamentą, Bendrųjų nuostatų reglamentą ir pažeidimo nagrinėjimo

---

41 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų finansinės paramos priemonės finansinės taisyklės (OL L 231, 2021 6 30, p. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

procedūras, į vieną vykdytiną sistemą;

9. ragina Komisiją nuolat taikyti Teisinės valstybės sąlygų reglamentą ir griežtai užtikrinti jo vykdymą siekiant garantuoti, kad ES lėšomis nebūtų prisidėta prie SESV 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių pažeidimų;

10. ragina ES institucijas pradėti dialogą su Europos Taryba ir nacionalinėmis vyriausybėmis siekiant užtikrinti, kad pagrindinių žmogaus teisių apsauga išliktų veiksminga; primena, kad bet koks pagal Chartiją pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir turi būti paisoma šių teisių ir laisvių esmės;

11. primygtinai ragina valstybes nares, visų pirma tas, kurios nėra įgyvendinusios daug EŽTT sprendimų, paspartinti jų įgyvendinimą ir nustatyti skaidrius nacionalinius stebėsenos mechanizmus, kad būtų užtikrintas jų laikymasis; ragina Komisiją ir Tarybą stiprinti bendradarbiavimą su Europos Taryba, skatinant veiksmingą šių sprendimų vykdymą;

12. yra stipriai susirūpinęs dėl nuolatinių sistemingų ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių pažeidimų Vengrijoje, kuriai nuo 2018 metų tebėra taikoma SESV 7 straipsnio 1 dalyje numatyta procedūra, tačiau nėra pastebima jokios apčiuopiamos pažangos; pabrėžia, kad tokia besitęsianti demokratinių standartų ir pagrindinių teisių erozija Vengrijoje kelia grėsmę Sąjungos, kaip vertybių bendrijos, patikimumui; apgailestauja dėl tyčinio teismų nepriklausomumo, žiniasklaidos pliuralizmo ir akademinės laisvės silpninimo, netinkamo naudojimosi nepaprastosios padėties įgaliojimais ir pilietinės visuomenės bei LGBTIQ+ asmenų persekiojimo; pažymi, kad Komisijos 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje ir FRA 2025 m. pagrindinių teisių ataskaitoje patvirtinamas tolesnis stabdžių ir atsvarų sistemos silpnėjimas, taip pat plačiai paplitusi korupcija ir ES Teisingumo Teismo bei EŽTT sprendimų nesilaikymas; primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares inicijuoti ES sutarties 7 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą; ragina Tarybą priimti konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas su aiškiais terminais ir išmatuojamais orientaciniais rodikliais;

13. primena, kad naudojimasis diskrecija turėtų būti kontroliuojamas atliekant teisminę ar kitokią nepriklausomą peržiūrą; ragina valstybes nares nustatyti mechanizmus, kuriais siekiama užkirsti kelią piktnaudžiavimui diskrecija, jį atitaisyti ir taikyti sankcijas, taip pat tinkamai pagrįsti savo sprendimus, ypač kai jie daro poveikį asmenų teisėms;

14. primena, kad pagal Jungtinių Tautų teisėsaugos standartus teisėsaugos institucijos pirmiausia turi mėginti naudoti nesmurtines

priemones[42]; atsižvelgdamas į tai, ragina valstybes nares laikytis Jungtinių Tautų teisėsaugos standartų; primena, kad teisėsaugos institucijos yra visiškai atskaitingos už savo pareigų vykdymą; pabrėžia, jog svarbu užtikrinti, kad visų įtariamų teisėsaugos institucijų pernelyg didelio jėgos naudojimo ir diskriminacinio elgesio atvejų tyrimai būtų skaidrūs, nepriklausomi ir veiksmingi; ragina Komisiją ES mastu pradėti taikyti gaires dėl teisėsaugos institucijų naudojamų ginklų atrankos, testavimo ir bandymų proceso, pagrįstas Jungtinių Tautų standartais, rekomendacijomis ir pagrindiniais principais; ragina valstybes nares rinkti duomenis apie visus jėgos panaudojimo atvejus, jų priežastis ir pasekmes;

15. yra stipriai susirūpinęs dėl didėjančio korupcijos lygio kai kuriose valstybėse narėse ir bylų dėl korupcijos, susijusios su aukšto rango pareigūnais ir politikais, skaičiaus didėjimu; primygtinai ragina valstybes nares kovoti su korupcija ir visapusiškai laikytis GRECO rekomendacijų, įskaitant jos penktojo vertinimo etapo rekomendacijas dėl aukščiausias vykdomąsias pareigas einančių asmenų ir teisėsaugos agentūrų, taip pat kitų atitinkamų tarptautinių ir Europos įstaigų, įskaitant Europos prokuratūrą, pateiktų rekomendacijų, be kita ko, rekomendacijų, išdėstytų Jungtinių Tautų ir Europos Tarybos kovos su korupcija srities konvencijose;

16. palankiai vertina Kovos su korupcija direktyvą ir ragina užtikrinti veiksmingą, savalaikį ir ambicingesnį jos įgyvendinimą siekiant sustiprinti kovą su korupcija;

17. ragina valstybes nares užtikrinti viešųjų išlaidų ir politinio finansavimo skaidrumą ir apsaugoti pranešėjus, kurie atskleidžia korupcijos atvejus viešojo sektoriaus institucijose ir privačiajame sektoriuje;

18. ragina Komisiją atlikti išsamų Pranešėjų apsaugos direktyvos įgyvendinimo vertinimą ir imtis būtinų priemonių, kad būtų užtikrintas visiškas ir teisingas jos perkėlimas į nacionalinę teisę;

19. reiškia didelį susirūpinimą dėl pablogėjusios žiniasklaidos laisvės ir žurnalistų bei žiniasklaidos subjektų saugumo padėties keliose valstybėse narėse, visų pirma tose, kurios 2025 metų pasaulio spaudos laisvės indekse įvertintos prasčiausiai, taip pat dėl didėjančio spaudimo, išpuolių bei politinio kišimosi, kurį patiria redakcinė nepriklausomybė ir žurnalistinis sąžiningumas;

20. primena, kad žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas, įskaitant aukštos kokybės, tvariai ir skaidriai finansuojamą ir nepriklausomą naujienų žiniasklaidą, tiek tradicinę, tiek skaitmeninę, nepriklausomus ir tyrimo žurnalistus, faktų tikrintojus ir tyrėjus, taip pat stiprią nepriklausomą visuomeninę žiniasklaidą, yra labai svarbūs

---

42 https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/training5Add1en.pdf.

demokratijai, užtikrina, kad nebūtų piktnaudžiaujama valdžia, ir yra geriausias dezinformacijos priešnuodis;

21. smerkia kai kurių valstybių narių vyriausybių taikomas represines strategijas, pavyzdžiui, keliamus strateginius ieškinius dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP) ir šmeižto kampanijas, augančią vyriausybei lojalių oligarchų įtaką, didėjančią žiniasklaidos nuosavybės koncentraciją, kuri gali turėti reikšmingą poveikį žiniasklaidos pliuralizmui ir redakcinei nepriklausomybei visoje ES, taip pat valstybės vykdomą visuomeninės žiniasklaidos, pilietinės visuomenės ir akademinių institucijų kontrolę, kurie visi prisideda prie vis blogėjančios žiniasklaidos ir akademinės laisvės padėties;

22. apgailestauja dėl to, kad kai kuriose valstybėse narėse aukšto lygio pareigūnai vis dažniau riboja komunikaciją su pagrindinėmis žiniasklaidos priemonėmis; pažymi, kad tokie veiksmai riboja žiniasklaidos laisvę ir skaidrumą ir gali prisidėti prie dezinformacijos sklaidos viešojoje erdvėje; pabrėžia, kad valstybės pareigūnams bendraujant su visuomene tenka ypatinga atsakomybė; pabrėžia, kad valstybės pareigūnų skleidžiama dezinformacija ar vieši išpuoliai prieš žurnalistus yra vis didėjanti problema, kuri skatina palankią aplinką propagandai, poliarizacijai, neapykantos kurstymui ir net neapykantos nusikaltimams; primygtinai ragina visus visuomenės veikėjus pripažinti savo atsakomybę ir jos paisyti bendraujant su visuomene, užtikrinant, kad jų kalba būtų pagarbi, pagrįsta faktais ir profesionali;

23. apgailestauja dėl sisteminių nesėkmių kai kuriose valstybėse narėse tiriant nusikaltimus prieš žurnalistus ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą už juos; pabrėžia, kad yra skubus stipresnių apsaugos priemonių ir tvirto teisinio pagrindo poreikis siekiant apsaugoti žurnalistus; pabrėžia, kad žurnalistų atskleistų nusikaltimų tyrimo ir persekiojimo nebuvimas jiems kelia didesnę grėsmę ir smurto pavojų; ragina nacionalines institucijas užkirsti kelią nebaudžiamumui, atliekant išsamius ir skaidrius tyrimus bei vykdant baudžiamąjį persekiojimą; reiškia pagarbą Jánui Kuciakui, Daphne Caruanai Galiziai ir Giorgosui Karaivazui ir pripažįsta nepamainomą jų, kaip tiriamosios žurnalistikos atstovų, darbą; ragina kompetentingas institucijas užtikrinti, kad teisingumas galiausiai būtų įvykdytas;

24. griežtai smerkia visų formų smurtą prieš žurnalistus, grasinimus jiems, jų bauginimą ir sekimą, taip pat žurnalistų persekiojimą ir kriminalizavimą už jų darbą; ragina dekriminalizuoti garbės ir orumo įžeidimą; pabrėžia, kad ypač daug puolimo susilaukia moterys žurnalistės, ir tai kelia susirūpinimą; pabrėžia, kad tokia žurnalistiniam darbui priešiška aplinka gali lemti savicenzūrą arba atgrasyti asmenis nuo žurnalistinės karjeros pasirinkimo;

25. ragina Komisiją, valstybes nares ir šalis kandidates bei potencialias šalis kandidates užtikrinti neatidėliotiną ir veiksmingą žurnalistų ir žiniasklaidos darbuotojų, įskaitant tuos, kurie kovoja su aukščiausio

vyriausybinio lygmens korupcija, saugumą ir apsaugą;

26. ragina Komisiją ir valstybes propaguoti laisvą, nepriklausomą ir pliuralistinę žiniasklaidą; pabrėžia, kad reikia užtikrinti tvirtą visuomeninės žiniasklaidos teisinę apsaugą, kuri garantuotų jų redakcinę nepriklausomybę ir stabilų finansavimą ir apsaugotų ją nuo politinės įtakos ir kišimosi, kad ji galėtų veiksmingai ir nešališkai tarnauti viešajam interesui; ragina Komisiją atidžiai stebėti tokius pokyčius visoje ES ir spręsti esamas problemas;

27. primena keletą atvejų, kai ES pilietybę turintys žurnalistai buvo sulaikyti jiems pareiškus melagingus kaltinimus, kai jie vykdė savo profesines pareigas ES nepriklausančiose šalyse, įskaitant šalis kandidates; primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares, laikantis Komisijos rekomendacijos (ES) 2022/758, dėti daugiau pastangų padėti paleisti ir saugiai susigrąžinti šiuos savavališkai sulaikytus žurnalistus; ragina Komisiją ypatingą dėmesį skirti nepagrįsto žurnalistų sulaikymo šalyse kandidatėse, įskaitant Turkiją, atvejams ir teismo procesui Švedijos žurnalisto Joakimo Medino atžvilgiu;

28. primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad būtų visapusiškai įgyvendintas Europos žiniasklaidos laisvės aktas; be to, primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti greitą ir tinkamą Kovos su SLAPP direktyvos įgyvendinimą ir imtis veiksmingų priemonių, kad visoje ES būtų baigtos visos bylos dėl SLAPP;

29. ragina valstybes nares laikytis Europos Tarybos žurnalistų saugumo platformos rekomendacijos stiprinti žurnalistų, gyvenančių tremtyje, apsaugą, įskaitant apsaugos priemones nuo piktnaudžiavimo Interpolo raudonaisiais pranešimais;

30. primena, kad 16 ES valstybių narių neseniai įsipareigojo stiprinti paramą informacijos vientisumui ir nepriklausomai žiniasklaidai; pripažįsta, kad kelios valstybės narės yra priėmusios specialius veiksmų planus ir ėmusis priemonių, kad būtų sukurtos specialios paramos struktūros žurnalistų saugumui skatinti;

Pagrindinių teisių, demokratijos ir technologijų sąsaja

31. pabrėžia didėjančią rinkimų manipuliavimo Europos Sąjungoje tendenciją, kurią skatina tiek vidaus, tiek užsienio veikėjai; ragina Komisiją reguliariai atlikti konkrečią analizę, kokias priemones valstybės narės turi ir taiko kovai su dezinformacija ir užsienio kišimusi į rinkimų procesus, ir pripažįsta, kad tokios grėsmės kelia pavojų pagrindinėms teisėms, įskaitant teisę gauti ir teikti informaciją, demokratinį dalyvavimą ir laisvus bei sąžiningus rinkimus;

32. ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad visos priemonės, kurių imamasi siekiant apsaugoti ES nuo užsienio kišimosi ir manipuliavimo informacija, apimtų tvirtas ir ryžtingas pagrindinių teisių, įskaitant saviraiškos laisvę, garantijas; atkreipia dėmesį į

Komisijos naujai pasiūlytą demokratijos skydo mechanizmą ir pareiškia ketinantis konstruktyviai dalyvauti toliau jį plėtojant;

33. ragina Komisiją įvertinti, ar keliems akademinės bendruomenės atstovams, mokslininkams ir analitikams taikomos ES ribojamosios priemonės atitinka proporcingumo ir būtinumo reikalavimus pagal ES teisę ir Chartijos 11 straipsnį ir ar jos yra tokios, kad būtų kuo labiau sumažintas jų poveikį ekonominėms, socialinėms ir kultūrinėms teisėms; primena, kad turi būti garantuojama teisė būti išklausytam[43];

34. ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti veiksmingą Skaitmeninių paslaugų akto, Dirbtinio intelekto akto[44] ir Politinės reklamos skaidrumo ir atrankiojo adresavimo reglamento[45] įgyvendinimą ir vykdymą, be kita ko, užtikrinant tinkamus žmogiškuosius ir techninius išteklius, siekiant apsaugoti būsimų rinkimų ES sąžiningumą;

35. pripažįsta svarbų skaitmeninių technologijų vaidmenį skatinant prieigą prie informacijos ir demokratinį dalyvavimą; pabrėžia, kad mikroorientavimu grindžiamas socialinės žiniasklaidos platformų verslo modelis gali paskatinti priklausomybę sukeliantį elgesį ir sukelti nesutarimus keliančio turinio plitimą, kuris gali turėti rimtų pasekmių tokioms pagrindinėms teisėms kaip vaiko teisės, teisė į asmens duomenų apsaugą, lygybė ir nediskriminavimas; pabrėžia, kad dėl socialinės žiniasklaidos platformų stiprinančio poveikio socialinei sanglaudai ir demokratiniams procesams jos dažnai pasitelkiamos kaip užsienio kišimosi ir hibridinių išpuolių priemonė; pabrėžia, kad šias problemas reikia spręsti kaip dalį platesnės ES atsparumo ekosistemos;

36. ragina Komisiją sugriežtinti labai didelių interneto platformų ir labai didelių interneto paieškos sistemų rizikos vertinimo ir švelninimo pareigas ir užtikrinti veiksmingus tolesnius veiksmus; primygtinai ragina Komisiją ir toliau tvirtai atremti mėginimus pakenkti SPA ir tęsti vykdomą didelių interneto platformų tyrimą;

37. pabrėžia generatyvinių DI pokalbių robotų keliamus iššūkius,

---

43 https://www.ohchr.org/en/press-releases/2026/01/european-union-restrictive-measures-against-academics-negatively-impact.

44 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 ir (ES) 2019/2144 ir direktyvos 2014/90/ES, (ES) 2016/797 ir (ES) 2020/1828 (Dirbtinio intelekto aktas) (OL L, 2024/1689, 2024 7 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

45 2024 m. kovo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/900 dėl politinės reklamos skaidrumo ir atrankiojo adresavimo (OL L, 2024/900, 2024 3 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj).

įskaitant galimybę, kad šios sistemos savo sąveika sukels kognityvinę žalą; mano, kad naujos technologijos, įskaitant DI sistemas, turi būti grindžiamos skaidrumo, paaiškinamumo, sąžiningumo ir atskaitingumo principais ir tokiomis atitinkamomis algoritminių sistemų apsaugos priemonėmis kaip nepriklausomų poveikio vertinimų atlikimas siekiant užkirsti kelią diskriminacijos ir esamos nelygybės paaštrėjimui; pritaria Jungtinių Tautų generalinio sekretoriaus nuomonei, kad algoritmai neturėtų išimtinai nustatyti žmonėms prieinamos informacijos ir kad technologijų įmonės turėtų užtikrinti, jog jų algoritmai ir turinio rekomendavimo sistemos būtų kuriami ir naudojami taip, kad nekiltų pavojus pagrindinėms teisėms ir demokratinėms vertybėms;

38. primena, kad pagal SPA 27 straipsnį interneto platformų paslaugų teikėjai savo sąlygose turi išdėstyti savo rekomendavimo sistemose naudojamus pagrindinius parametrus, bet kokias naudotojams prieinamas galimybes keisti tuos parametrus ar daryti jiems įtaką ir paaiškinimą, kodėl naudotojui siūlomas tam tikras turinys; primygtinai ragina interneto tarpininkus nutraukti praktiką, kuria sąmoningai išnaudojama poliarizacija siekiant pelno;

39. atkreipia dėmesį į neigiamą poveikį, kurį interneto platformos gali turėti pagrindinėms teisėms ir vaikų psichikos sveikatai; pabrėžia, jog reikia apsaugoti vaikus internete, ir ragina Komisiją atidžiai stebėti, ar esama teisinė bazė gali padėti veiksmingai spręsti šias problemas, o atliekant tokį vertinimą ypač daug dėmesio skirti stipriam vaiko teisių ir pagrindinių teisių aspektui; pabrėžia, kad būsimu Skaitmeninio sąžiningumo aktu turi būti veiksmingai užtikrinama vaikų apsauga internete ir apsaugomos jų teisės; be to, ragina Komisiją užtikrinti aukštą vaikų privatumo, saugos ir saugumo lygį ir geriau apsaugoti juos nuo žalingo ir neteisėto turinio bei profiliavimu grindžiamos reklamos;

40. palankiai vertina pranešimą apie pirmąjį socialinės žiniasklaidos poveikio gerovei ES masto tyrimą ir ragina Komisiją paspartinti šį procesą;

41. ragina daugiau investuoti į gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninio raštingumo ugdymą, nes tai yra veiksmingiausia apsaugos priemonė nuo manipuliacijų; primygtinai ragina valstybes nares įtraukti gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninio raštingumo, pilietinio ugdymo, Europos istorijos, pagarbos pagrindinėms teisėms, kritinio mąstymo ir visuomenės dalyvavimo skatinimo temas į mokyklų ir universitetų mokymo programas, pripažįstant jas kaip esminius elementus, padedančius prasmingai dalyvauti demokratiniame gyvenime ir veiksmingai naudotis pagrindinėmis teisėmis, įskaitant saviraiškos laisvę ir teisę gauti informaciją; pabrėžia, kad reikia lygiagrečiai dirbti siekiant didinti informuotumą apie tai, kaip kovoti su dezinformacija, ir skatinti skaitmeninį raštingumą; ragina parengti suderintą ES gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir

skaitmeninio raštingumo strategiją su projektais, kurie duotų apčiuopiamų rezultatų visoje ES;

42. apgailestauja dėl vis dažnesnės vyriausybių praktikos, kai žvalgybos tarnybos seka nepriklausomas žiniasklaidos priemones ir žurnalistus; griežtai smerkia kai kurių vyriausybių mėginimą vaizduoti nepriklausomą žiniasklaidą ir žurnalistus kaip radikalizacijos skatintojus arba riboti jų veiklą, įvardijant juos grėsme visuomenei ar nacionaliniam saugumui;

43. pakartoja, kad, atsižvelgiant į sekimo keliamą grėsmę pagrindinėms teisėms ir demokratijai, jis turi būti vykdomas laikantis teisės aktų, juo turi būti siekiama teisėto tikslo ir jis turi būti būtinas ir proporcingas; apgailestauja dėl to, kad kai kurių valstybių narių teisės aktuose nėra nustatyta tikslių, veiksmingų ir išsamių apsaugos priemonių, susijusių su sekimo priemonių sankcionavimu bei taikymu ir galimais tokiomis priemonėmis padarytos žalos atlyginimo mechanizmais; pabrėžia, kad visoms sekimo priemonėms turi būti taikoma tinkama peržiūra teismine tvarka ir veiksminga priežiūra; yra susirūpinęs dėl naujų atvejų, kai nacionaliniu saugumu nepagrįstai dangstomasi siekiant pateisinti šnipinėjimo programų diegimą ir naudojimą, taip pat užtikrinti visišką slaptumą ir atskaitomybės stoką; palankiai vertina Komisijos pareiškimą, atitinkantį ES Teisingumo Teismo jurisprudenciją, kad vien nuoroda į nacionalinį saugumą negali būti aiškinama kaip neribota išimtis iš ES teisės ir turėtų būti reikalaujama aiškaus pagrindimo; ragina Komisiją imtis tolesnių veiksmų dėl to pareiškimo tais atvejais, kai esama piktnaudžiavimo požymių; primena, kad demokratinėje ir skaidrioje visuomenėje, kuri laikosi teisinės valstybės principo, sekimas nacionalinio saugumo tikslais turėtų būti veikiau išimtis nei taisyklė;

44. dar kartą ragina valstybes nares[46] laikytis visų PEGA komiteto ir Venecijos komisijos rekomendacijų, kuriose pateikiamos svarbios gairės, kaip užtikrinti pagrindinių teisių, teisinės valstybės principo ir demokratinės priežiūros laikymąsi; pabrėžia, kad būtina užtikrinti visišką atskaitomybę ir skaidrumą visais neteisėto sekimo atvejais; primygtinai ragina Komisiją reaguoti į didėjančias šnipinėjimo programinės įrangos keliamas grėsmes; ragina užtikrinti veiksmingą teisminę priežiūrą, kad sekimas niekada nebūtų naudojamas prieš žurnalistus, aktyvistus ar politinius oponentus;

45. ragina ES užbaigti prisijungimą prie EŽTK; primena, kad ES Teisingumo Teismas byloje 2/13 priimtoje nuomonėje yra identifikavęs keletą teisinių kliūčių prisijungti prie Konvencijos, ir pabrėžia, jog svarbu pašalinti šias kliūtis, kad ES galėtų laiku ir sėkmingai prie jos prisijungti; pabrėžia, kad šis žingsnis yra ypač svarbus siekiant suderinti ES teisinę sistemą su aukščiausiais

---

46 Visų pirma Graikiją, Kiprą, Italiją, Vengriją, Lenkiją ir Ispaniją.

žmogaus teisių apsaugos standartais;

Pagrindinės teisės pasienyje ir migracijos politika

46. primena, kad naujoji ES migracijos ir prieglobsčio pakto teisinė bazė nustato peržiūrėtas taisykles dėl prieglobsčio procedūrų, sienų valdymo ir solidarumo; pabrėžia, kad veiksmingam jo įgyvendinimui reikalinga visiška pagarba pagrindinėms teisėms; pabrėžia, kad pagarba pagrindinėms teisėms turi būti toliau atidžiai stebima;

47. ragina ES ir valstybes nares, visų pirma jų kompetentingas institucijas, savo migracijos politiką vykdyti laikantis pareigų ir tarptautinių įsipareigojimų žmogaus teisių srityje, skatinti skubius tyrimus, atidžiai stebėti šios srities politikos poveikį pagrindinėms teisėms tiek pagal esamus teisės aktus, tiek rengiant būsimus teisės aktus ir susilaikyti nuo migracijos politikos, kuri didina nelygybę ir atskirtį; ragina ES ir valstybes nares atsižvelgti į pažeidžiamų grupių padėtį ir konkrečius poreikius; ragina sukurti šių įsipareigojimų laikymosi stebėjimo mechanizmą;

48. ragina valstybes nares visapusiškai ir laiku įgyvendinti Migracijos ir prieglobsčio paktą; pabrėžia, kad būtina laikytis įgyvendinimo termino; su nerimu pažymi, kad kai kurios valstybės narės yra nepakankamai pasirengusios per nustatytą terminą įgyvendinti Paktą, įskaitant nuostatas, susijusias su pagrindinėmis teisėmis, ir ragina toliau teikti paramą ir bendradarbiauti, siekiant užtikrinti visišką jo įgyvendinimą; pabrėžia, jog tarptautinėje teisėje pripažįstama, kad prieglobsčio prašymas yra teisėtas aktas, todėl prieglobsčio prašytojas negali būti savavališkai sulaikytas vien dėl to, kad jis prašosi prieglobsčio; primena, kad prieglobsčio prašytojų sulaikymas turi būti kraštutinė priemonė, taikoma tuo atveju, jei negalima veiksmingai taikyti švelnesnių alternatyvių priemonių; pabrėžia, kad bet koks prieglobsčio prašytojų sulaikymas turi būti išimtinis, būtinas ir proporcingas ir gali būti skiriamas tik atlikus ES teisėje nustatytų konkrečių priežasčių individualų vertinimą;

49. griežtai smerkia pagrindinių teisių pažeidimus pasienyje, netinkamą elgesį ir nacionalinių valdžios institucijų, tokių kaip teisėsaugos ir sienos apsaugos pareigūnai, smurto naudojimą; pažymi, kad apie tokią praktiką dažnai nepranešama ir ji neištiriama; be to, pažymi, kad kelios valstybės narės ir toliau patiria didelį veiklos spaudimą prie savo išorės sienų; pabrėžia, kad šie iššūkiai reikalauja suderinto Europos atsako, įskaitant supaprastintas ir veiksmingas procedūras, visiškai atitinkančias taikytinus ES ir tarptautinius teisės aktus;

50. pakartoja, kad pagal tarptautinę jūrų teisę privaloma padėti nelaimės ištiktiems asmenims, ir primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares pradėti nuolatines koordinuotas paieškos ir gelbėjimo operacijas užtikrinant greitą išlaipinimą; ir toliau ragina valstybes nares imtis visų įmanomų veiksmų, kad būtų išgelbėtos žmonių, kuriems jūroje gresia pavojus, gyvybes; be to, ragina užtikrinti, kad

paieškos ir gelbėjimo operacijos galėtų būti vykdomos laikantis ES ir tarptautinės teisės ir kad šios operacijos, kai įmanoma, būtų koordinuojamos atitinkamų subjektų, įskaitant valstybių narių valdžios institucijas, atitinkamas ES agentūras ir atitinkamus nevyriausybinius subjektus;

51. primena, kad pagrindinių teisių pažeidimų atveju gali būti taikomas Europos sienų ir pakrančių apsaugos tarnybos reglamento 46 straipsnis[47]; ragina Agentūrą aktyviai naudotis visomis turimomis priemonėmis, visų pirma galimybe taikyti 46 straipsnį galimo pagrindinių teisių pažeidimo atvejais;

52. ragina valstybes nares tinkamai atsižvelgti į Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro ataskaitoje „Ginti gynėjus. Nutraukti represijas prieš žmogaus teisių gynėjus, padedančius pabėgėliams, prieglobsčio prašytojams ir migrantams Europoje“[48] (*Protecting the Defenders: Ending repression of human rights defenders assisting refugees, asylum seekers and migrants in Europe*) pateiktas rekomendacijas; pabrėžia, kad svarbu išlaikyti viešas diskusijas, pagrįstas pagarba žmogaus orumui, ir kartu pabrėžia, jog svarbu, kad viešos diskusijos apie migraciją ir prieglobstį būtų pagrįstos faktais ir atsakingos; griežtai smerkia vis pasikartojančią prieš pabėgėlius ir migrantus nukreiptą retoriką;

Smurtas dėl lyties, moterų teisės ir LGBTIQ+ asmenų teisės

53. griežtai smerkia moterų ir LGBTIQ+ asmenų teisių padėties blogėjimą keliose valstybėse narėse; ragina Komisiją ir valstybes nares ginti ir skatinti lyčių lygybę ir pagrindines teises, be kita ko, kovojant su dezinformacija ir organizuotomis kampanijomis, kuriomis siekiama apriboti šias teises, taip pat imtis būtinų priemonių lyčių atstovavimui skatinti;

54. primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares imtis būtinų priemonių siekiant kovoti su prieš lyčių lygybę ir teises nukreiptais judėjimais, įskaitant prieš LGBTIQ+ asmenis nukreiptus judėjimus, ir atlikti išsamų šių judėjimų poveikio tyrimą, stebėseną ir analizę, kad būtų galima geriau suprasti jų veikimą, koordinavimą ir finansavimo strategijas; pabrėžia, kad visa tai suprasti yra ypač svarbu siekiant apsaugoti įtraukią ir tolerantišką Europą, grindžiamą ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintomis vertybėmis;

55. primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad pagal naująją DFP ES finansavimas nebūtų skiriamas prieš lyčių lygybę ir prieš teises

---

47 2019 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1896 dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų, kuriuo panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1052/2013 ir (ES) 2016/1624 (OL L 295, 2019 11 14, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj).

48 https://rm.coe.int/recommendation-protecting-the-defenders-ending-repression-of-human-rig/1680ae9b1c.

nusistačiusioms grupėms, kurios siekia sumenkinti pažangą, pasiektą moterų teisių ir LGBTIQ+ asmenų teisių srityje, taip pat bet kokioms grupėms ar projektams, kurie negerbia ES vertybių ir pagrindinių teisių, įtvirtintų Chartijoje; ir toliau primygtinai ragina Komisiją atidžiai stebėti, kaip valstybėse narėse įgyvendinamos pasidalijamojo valdymo lėšos, skirtos lyčių lygybei skatinti ir pilietinei visuomenei, įskaitant moterų nevyriausybines organizacijas, remti, siekiant užtikrinti, kad kvietimai teikti pasiūlymus tokioms lėšoms gauti nebūtų sąmoningai stabdomi ar pavėlinami;

56. reiškia stiprų susirūpinimą dėl intensyvėjančių išpuolių prieš LGBTIQ+ bendruomenę ir jai priklausančių asmenų pagrindines teises kai kuriose valstybėse narėse; pabrėžia, kad šiais išpuoliais pažeidžiama teisė į nediskriminavimą, lygybė prieš įstatymą ir teisė į vienodą teisinę apsaugą nepatiriant diskriminacijos; ragina ES ir valstybes nares kovoti su visų formų smurtu prieš LGBTIQ+ asmenis ir jų diskriminacija ir šalinti apsaugos skirtumus, atsirandančius dėl nenuoseklaus apsaugos priemonių įgyvendinimo valstybėse narėse; palankiai vertina naująją 2026–2030 m. LGBTIQ+ asmenų lygybės strategiją ir ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti spartų jos įgyvendinimą; ragina valstybes nares atnaujinti arba priimti naujus nacionalinius veiksmų planus ar strategijas dėl LGBTIQ+ asmenų, kad ES iniciatyvos būtų papildytos veiksmingomis nacionalinėmis priemonėmis;

57. pabrėžia, kad lyties pakeitimo teisinio pripažinimo procedūrų nebuvimas yra pagrindinių teisių pažeidimas; smerkia atvertimo praktiką, t. y. praktiką, kuria siekiama pakeisti, suvaržyti ar nuslopinti asmens seksualinę orientaciją, lytinę tapatybę ir (arba) lyties raišką, kaip pagrindinių teisių pažeidimą ir ragina Komisija kovoti su ja imantis konkrečių veiksmų; ir toliau šiuo atžvilgiu primygtinai ragina Komisiją imantis tolesnių veiksmų, susijusių su Europos piliečių iniciatyva „Atvertimo terapijos Europos Sąjungoje draudimas“, pateikti pasiūlymą dėl teisės akto, kuriuo nustatomas ES masto draudimas visose valstybėse narėse taikyti atvertimo praktiką;

58. yra stipriai susirūpinęs dėl diskriminacinių priemonių, nustatytų kai kuriose valstybėse narėse prisidengiant kova su vadinamąja LGBTIQ+ propaganda, kurios prisideda prie nerimą keliančio neapykantos nusikaltimų ir neapykantą kurstančių kalbų, nukreiptų prieš LGBTIQ asmenis, didėjimo; atkreipia dėmesį į neigiamą tokių priemonių poveikį saviraiškos ir susirinkimų laisvei; pabrėžia, kad šiais veiksmais skatinama diskriminacija ir jie prieštarauja ES teisei; pabrėžia LGBTIQ+ asmenų teisės į apsisprendimą ir atitinkamos teismų praktikos šioje srityje svarbą;

59. ragina visas valstybes nares apsaugoti LGBTIQ+ asmenų teises laikantis ES teisės, Chartijos, taip pat ES Teisingumo Teismo ir EŽTT jurisprudencijos; ragina Komisiją visomis turimomis priemonėmis spręsti nuolatinio ES Teisingumo Teismo sprendimų, susijusių su LGBTIQ+ asmenų pagrindinėmis teisėmis, nevykdymo problemą;

60. primena, kad kai kuriose valstybėse narėse vis dar esama teisinių kliūčių pripažinti tos pačios lyties asmenų partnerystę, tėvystę ir santuoką tarpvalstybiniu mastu; įspėja, kad tokia praktika trukdo laisvam LGBTIQ+ šeimų judėjimui Europos Sąjungoje, pažeidžia nediskriminavimo prieš įstatymą principą ir rodo vienodos LGBTIQ+ asmenų apsaugos stoką valstybėse narėse; ragina valstybes nares teisiškai pripažinti tos pačios lyties asmenų partnerystę, jei jos dar nėra to padariusios; ragina Komisiją Direktyvą 2004/38/EB[49] išdėstyti nauja redakcija, kad į ją būtų įtrauktas aiškus privataus ir šeimos gyvenimo teisių tarpvalstybinis pripažinimas; pabrėžia, kad visi vaikai yra lygūs prieš įstatymą ir kad valstybės narės privalo veikti atsižvelgdamos į geriausius vaiko interesus;

61. primena Parlamento įgaliojimus dėl Reglamento dėl vaiko kilmės, kuriuo remiamas vaiko kilmės pripažinimas visoje ES, neatsižvelgiant į šeimos rūšį; ragina valstybes nares sparčiai priimti Reglamentą dėl vaiko kilmės, kad tėvams ir vaikams visoje ES būtų užtikrintas teisinis tikrumas ir būtų garantuojama, kad vienoje ES valstybėje narėje nustatyta vaiko kilmė būtų automatiškai pripažįstama visoje ES; primygtinai ragina Komisiją užtikrinti visapusišką pagarbą laisvam asmenų judėjimui, vaiko teisėms, teisei gyventi šalyje ir šeimos susijungimui ES, kad visi piliečiai galėtų naudotis vienodomis teisėmis ir visapusiškai jas realizuoti;

62. palankiai vertina ES Moterų teisių veiksmų gaires ir prie jų pridėtą Lygių lyčių visuomenės principų deklaraciją; vis dėlto apgailestauja dėl to, kad trūksta tvirtų finansinių įsipareigojimų; yra susirūpinęs dėl nepakankamo užmojo apsaugoti ir skatinti lygybės sąjungą;

63. pabrėžia, kad smurtas dėl lyties tiek internete, tiek realiame gyvenime yra sunkus ir plačiai plintantis nusikaltimas ir žmogaus teisių bei lygybės prieš įstatymą principo pažeidimas; ragina Komisiją ir valstybes nares imtis veiksmų prieš visų formų smurtą dėl lyties tiek internete, tiek realiame gyvenime;

64. yra susirūpinęs dėl to, kad smurto dėl lyties internete formos ir modeliai toliau vystosi; pabrėžia, kad dalijimasis intymia medžiaga be sutikimo ir neapykantos kalba yra kai kurios iš labiausiai paplitusių smurto internete formų; pabrėžia, kad reikia parengti priemones, kuriomis būtų sprendžiama mizoginiškų vertybių lyčių lygybės ir moterų teisių klausimais plitimo problema ir su ja kovojama; pabrėžia, kad reikia geriau suprasti priverstinio celibato (*incel*) reiškinį bei ideologiją ir pabrėžia prevencijos vykdant aktyvesnę politiką, kuria užkertamas kelias tokiems reiškiniams ir jų

---

49 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, (OL L 158, 2004 4 30, p. 77, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/38/oj).

naratyvams, svarbą;

65. primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares spręsti didėjančios žalos ir atgrasomojo poveikio, kurį nukentėjusiems asmenims gali turėti naujos technologijos, įskaitant dirbtinį intelektą, problemą, ir įgyvendinti prevencines ir paramos priemones; ir toliau primygtinai ragina Komisiją imtis kovos su plačiai paplitusiu smurtu prieš moteris internete veiksmų, nes jis tampa vis didesne kliūtimi moterų dalyvavimui viešajame gyvenime ir vienodam atstovavimui; atsižvelgdamas į tai, primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares visapusiškai ir tinkamai įgyvendinti aktualius teisės aktus, visų pirma Direktyvą dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje[50] ir SPA;

66. stipriai apgailestauja dėl neapykantos nusikaltimų ir neapykantą kurstančių kalbų plitimo, įskaitant socialinėje žiniasklaidoje, ir jį smerkia; pabrėžia, kad jie kelia didelę grėsmę demokratijai, teisinei valstybei ir pagrindinėms teisėms; atkreipia dėmesį į pavojų demokratinėms diskusijoms ir pagrindinėms teisėms, kai antidemokratiniai judėjimai ir politikai saviraiškos ir informacijos laisvę naudoja neapykantą kurstančioms kalboms, dezinformacijai ir žurnalistų bei mažumų bauginimui pateisinti, ir tai griežtai smerkia; pabrėžia, kad saviraiškos laisve turi būti naudojamasi laikantis teisės aktų ir Chartijos 11 straipsnio ir ja negali būti prisidengiama siekiant pakenkti demokratijai ir pagrindinėms teisėms;

67. primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares imtis būtinų kovos su neapykantos nusikaltimais tiek internete, tiek realiame gyvenime priemonių, visų pirma tais atvejais, kai toks elgesys gali peraugti į smurtą, įskaitant smurtą dėl lyties; ir toliau pabrėžia, kad svarbu priimti ES teisės aktus, kuriais būtų kovojama su neapykantos nusikaltimais ir neapykantą kurstančiomis kalbomis, be kita ko, dėl tokių priežasčių kaip lytinė tapatybė ir seksualinė orientacija; ragina Komisiją imtis tolesnių veiksmų, susijusių su 2026–2030 m. LGBTIQ+ asmenų lygybės strategija; palankiai vertina Komisijos iniciatyvą į SESV 83 straipsnio 1 dalyje pateiktą veikų, kurios ES laikomos nusikaltimais, sąrašą įtraukti neapykantą kurstančias kalbas ir neapykantos nusikaltimus, ir pabrėžia, kad būtina užtikrinti griežtą ES baudžiamosios teisės atsaką šiuo atžvilgiu;

68. primygtinai ragina Tarybą išplėsti dabartinį SESV 83 straipsnio 1 dalyje pateiktą veikų, kurios ES laikomos nusikaltimais, sąrašą į jį įtraukiant neapykantą kurstančias kalbas ir neapykantos nusikaltimus; ragina Tarybą šiuo atžvilgiu inicijuoti nuostatos dėl pereigos taikymą; ragina Komisiją būti pasirengusią pradėti antrąjį procedūros etapą ir pateikti pasiūlymą dėl direktyvos, kuria siekiama

---

50 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1385 dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje (OL L, 2024/1385, 2024 5 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj).

kovoti su neapykantą kurstančiomis kalbomis ir neapykantos nusikaltimais tiek realiame gyvenime, tiek internete, ir atsižvelgti į Parlamento poziciją šiuo klausimu[51];

69. pabrėžia, kad galimybės naudotis lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių srities paslaugomis, įskaitant saugų ir teisėtą abortą, nebuvimas arba jos nesuteikimas yra viena iš smurto dėl lyties formų ir žmogaus ir pagrindinių teisių pažeidimas; primygtinai ragina Komisiją aktyviai rūpintis, kad būtų užtikrintas platus lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių prieinamumas; dar kartą ragina į Chartiją įtraukti teisę į saugų ir teisėtą abortą;

70. primygtinai ragina Komisiją užtikrinti tinkamus tolesnius su Europos piliečių iniciatyvos „Turiu teisę rinktis: Už saugų ir prieinamą abortą“ susijusius veiksmus ir pateikti pasiūlymą dėl finansinio mechanizmo, kuriuo remiamos valstybės narės, pageidaujančios teikti saugias lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugas, įskaitant saugų ir teisėtą nėštumo nutraukimą, tiems ES gyventojams, kurie vis dar neturi galimybės gauti tokių paslaugų;

71. pabrėžia, kad ES mastu vis dar nėra iššaginimo apibrėžties, grindžiamos sutikimo nebuvimo požymiu; ragina valstybes nares užtikrinti, kad teisės aktuose ar praktikoje nebūtų preziumuojama, kad sutikimas yra duotas tuo atveju, jei nėra fizinio pasipriešinimo seksualiniam elgesiui, neatsižvelgiant į tai, ar kaltininkas grasino panaudoti fizinį smurtą ar jį panaudojo, ar į tai, kad nukentėjęs asmuo palaiko intymius santykius su kaltininku ar yra su juo sudaręs santuoką; ir toliau ragina valstybes nares, kurios į savo nacionalinius baudžiamuosius įstatymus dar nėra įtraukusios laisvai duoto sutikimo nebuvimo požymiu grindžiamos iššaginimo apibrėžties, tai padaryti, laikantis Stambulo konvencijos ir besikeičiančių tarptautinių standartų; ragina Komisiją pateikti pasiūlymą dėl tokios ES lygmens apibrėžties; pakartoja, kad seksualinis smurtas, įskaitant iššaginimą, yra sunkus žmogaus teisių ir žmogaus orumo pažeidimas;

72. primena paskelbtų dokumentų, susijusių su nuteistu seksualiniu nusikaltėliu Jeffrey Epsteinu, rinkinį, iš kurio matyti, kad įvykdyta nesuskaičiuojama daugybė nusikaltimų, taigi yra didelė slapčia veikiančių nusikaltėlių grupė; pažymi, kad yra gerai dokumentuota, jog J. Epstein buvo sukūręs tinklą, kuris buvo giliai išplitęs į galios koridorius visoje Europoje, įskaitant karališkųjų šeimų narius, aukščiausius diplomatus ir politikus; smerkia tai, kad dar nenustatyta, kiek šio tinklo narių ir kurie iš jų žinojo apie prekybą žmonėmis, seksualinį vaikų išnaudojimą, sukčiavimą ir finansinius nusikaltimus arba dalyvavo juos vykdant; pabrėžia, kad, viena vertus, didelį susirūpinimą kelia tai, jog šie asmenys tebėra laisvėje, ir, antra vertus, kad visapusiškos atskaitomybės trūkumas kenkia teisinei valstybei ir visuomenės pasitikėjimui demokratinėmis institucijomis;

---

51 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0044_LT.html.

pabrėžia, kad tarpvalstybinį elementą Europos Sąjungoje turintys atvejai turėtų būti nagrinėjami ES lygmeniu; abejoja ES gebėjimu ištirti sudėtingus tarpvalstybinius nusikaltimus, kuriuos vykdo visuomenės elitas, užkirsti jiems kelią ir su jais kovoti; primygtinai ragina Komisiją nedelsiant pavesti ES nusikalstamumo prevencijos ekspertų centrui (Europolui) kartu su Europos kovos su sukčiavimu tarnyba ir nacionalinėmis valdžios institucijomis ištirti ir išanalizuoti tokios nusikalstamos veiklos pobūdį, taip pat nustatyti asmenis, kurie gali būti patraukti atsakomybėn;

73. primygtinai ragina valstybes nares nacionalinės teisės aktuose oficialiai pripažinti moterų žudymą dėl lyties atskiru nusikaltimu dėl lyties, priimti ir įgyvendinti išsamias strategijas, skirtas jam užkirsti kelią ir su juo kovoti, užtikrinti veiksmingą visų atvejų tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą, taip pat numatyti specializuotas prieglaudas, konsultacijas ir kompensavimo mechanizmus aukų artimiesiems;

74. kuo griežčiausiai smerkia iššaginimo ir kitų formų seksualinio smurto naudojimą kaip karo ginklo ir primena, kad toks elgesys pagal tarptautinę teisę gali būti prilyginamas karo nusikaltimams arba nusikaltimams žmoniškumui; ragina stiprinti tarptautines pastangas dokumentuoti tokius nusikaltimus ir pabrėžia, kad yra svarbu užtikrinti galimybę seksualinį smurtą patyrusioms moterims, įskaitant karo metu išprievartautas moteris, saugiai ir teisėtai nutraukti nėštumą;

75. ragina visas valstybes nares ratifikuoti Stambulo konvenciją; reiškia didelį susirūpinimą dėl Stambulo konvencijos dar neratifikavusių valstybių narių ir dėl bet kokio pasitraukimo iš jos; pabrėžia, kad tokie įvykiai yra ilgalaikės antidemokratinių jėgų visoje ES vykdytos dezinformacijos kampanijos dėl konvencijos taikymo srities ir tikslų rezultatas;

Kaliniai ir kalinimo sąlygos

76. primena, kad Chartijos 4 straipsnyje ir EŽTK 3 straipsnyje įtvirtintas kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio draudimas yra absoliutus ir nenukrypstamas, ir yra visapusiškai taikomas visiems laisvės netekusiems asmenims; primygtinai ragina valstybes nares užtikrinti, kad Europos komiteto prieš kankinimą ir nacionalinių prevencinių mechanizmų atstovai galėtų be apribojimų lankytis visose laisvės atėmimo vietose ir kad jų rekomendacijos būtų visiškai įgyvendinamos;

77. su susirūpinimu pažymi, kad kai kuriose valstybėse narėse suėmimas kaip kardomoji priemonė taikomas pernelyg dažnai arba nesant pakankamo pagrindo; primygtinai ragina valstybes nares užtikrinti, kad laisvės atėmimas iki teismo būtų taikomas tik kraštutiniu atveju, visiškai laikantis EŽTK standartų ir nekaltumo prezumpcijos, ir stiprinti teisminę priežiūrą bei periodinę sprendimų skirti suėmimą

peržiūrą;

78. griežtai smerkia tai, kad įkalinimo įstaigos yra nuolat perpildytos, stokoja medicininės priežiūros, o suėmimas kaip kardomoji priemonė pratęsiama neteisėtai; ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti visišką Nelsono Mandelos taisyklių, Jungtinių Tautų konvencijos prieš kankinimą bei jos fakultatyvaus protokolo ir Europos kalėjimų taisyklių laikymąsi gerinant laisvės atėmimo sąlygas visose įkalinimo įstaigose ir priimant prevencines ir reabilitacines priemones, be kita ko, nepilnamečių laisvės atėmimo įstaigose, taip pat sprendžiant perpildymo problemą, užtikrinant galimybę gauti sveikatos priežiūros paslaugas bei psichologinę pagalbą ir stiprinant savižudybių prevencijos priemones; pabrėžia, kad žmogaus orumo apsauga yra visuomenės demokratinės galios matas;

79. ragina Komisiją spręsti rimtų pažeidimų įkalinimo įstaigose problemą laikantis Sąjungos įsipareigojimo ginti ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes;

Pavojus pilietinei visuomenei

80. primena, kad pagal ES sutarties 11 straipsnio 2 dalį ES institucijos turi palaikyti atvirą, skaidrų ir struktūrizuotą dialogą su pilietinės visuomenės organizacijomis ir atstovaujamosiomis asociacijomis; ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti gero valdymo standartus atitinkantį veiksmingą konsultacijų procesą, skatinti piliečių ir PVO įsitraukimą bei veiksmingą dalyvavimą formuojant politiką, be kita ko, klausimais, susijusiais su pagrindinių teisių apsauga ir propagavimu, ir remti jų gebėjimą dalyvauti ES politikoje, kartu užtikrinant skaidrumą ir visapusišką taikytinų taisyklių laikymąsi;

81. ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti PVO tvarų, lankstų ir prieinamą finansavimą bei galimybę kreiptis į teismą;

82. palankiai vertina Komisijos pasiūlymą kitos DFP kontekste sudaryti galimybę perskirstyti įšaldytas lėšas PVO ir pabrėžia, kad reikia užtikrinti, jog šių išteklių dalis būtų skirta remti organizacijoms, kurios skatina pagrindines teises ir kitas ES vertybes valstybėse narėse, kuriose lėšos tebėra įšaldytos; primena, kad svarbus vaidmuo apsaugant ir skatinant Sutartyse, Chartijoje ir taikytinose tarptautinėse žmogaus teisių konvencijose įtvirtintas teises ir vertybes, visų pirma remiant PVO ir skatinant piliečių ir demokratinį dalyvavimą, kad būtų palaikomos ir toliau plėtojamos atviros, teisėmis grindžiamos, demokratinės, lygiateisės ir įtraukios visuomenės, teko Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programai; mano, kad naujojoje programoje „AgoraEU“ turi būti išlaikytas bent toks pat užmojų lygis kaip ir CERV programoje;

83. palankiai vertina Komisijos parengtą ES pilietinės visuomenės strategiją; taip pat palankiai vertina tai, kad strategijoje daugiausia dėmesio skiriama PVO ir žmogaus teisių gynėjams ir kad ji apima tokius veiksmus kaip veiksmingo ir prasmingo bendradarbiavimo su

pilietine visuomene stiprinimas, atviros, saugios ir įgalinančios pilietinės erdvės užtikrinimas teikiant paramą ir apsaugą, įskaitant administracinės naštos PVO mažinimą vietoje, ir parama PVO teikiant tinkamą, tvarų ir skaidrų finansavimą; primygtinai ragina Komisiją užtikrinti visapusišką strategijos įgyvendinimą ir savo teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose nuolat stebėti pilietinės erdvės padėtį;

84. reiškia didelį susirūpinimą dėl besitraukiančios pilietinės erdvės ir didėjančio PVO ir žmogaus teisių gynėjų, ypač tų, kurie dirba kovos su rasizmu, klimato teisingumo, LGBTIQ+ asmenų teisių, moterų teisių ir migracijos srityse, persekiojimo ES; pažymi, kad šios grupės susiduria su įvairiomis grėsmėmis, įskaitant teisinius ir finansinius apribojimus, finansavimo sustabdymą, šmeižto kampanijas, bauginimą ir kriminalizavimą; apgailestauja, kad susirinkimų, saviraiškos ir asociacijų laisvės apribojimai dažnai neproporcingai paveikia tam tikras grupes ar tikslus;

85. pabrėžia, kad teisė į taikius susirinkimus, asociacijų bei saviraiškos laisvė ir menų bei mokslo laisvė yra tarptautinės bei ES teisės saugomos pagrindinės teisės, kurios turi esminę reikšmę demokratijai; pabrėžia, kad asociacijų laisvė, kurią garantuoja Chartijos 12 straipsnis ir EŽTK 11 straipsnis, yra demokratinės visuomenės pagrindas;

86. smerkia humanitarinės pagalbos darbuotojų ir aktyvistų kriminalizavimą; ragina valstybes nares užtikrinti, kad pažeidžiamiems asmenims teikiama humanitarinė pagalba nebūtų kriminalizuojama; primena, kad ES teisės aktai turi būti suderinti su Europos ir tarptautiniais žmogaus teisių standartais, ir ragina Komisiją bei valstybes nares spręsti suderinamumo stokos problemas;

87. su susirūpinimu pažymi, kad kai kurios valstybės narės ir šalys kandidatės bei potencialios šalys kandidatės yra nustačiusios neproporcingas priemones humanitariniams darbuotojams ir aktyvistams; griežtai smerkia tai, kad pasitelkiami įstatymai dėl užsienio agentų, kuriais slopinamas nepritarimas, persekiojamos PVO ir ribojama jų veikla, o tai turi atgrasomąjį poveikį pilietinei visuomenei ir žmogaus teisių gynėjams; smerkia kai kuriose valstybėse narėse taikomas neproporcingas priemones prieš taikias demonstracijas, įskaitant prevencinius draudimus, pernelyg didelės jėgos naudojimą ir protestuotojų sulaikymą, nes jos turi atgrasomąjį poveikį; ragina valstybes nares susilaikyti nuo neproporcingų teisinių veiksmų prieš taikiose demonstracijose dalyvaujančius asmenis;

88. primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad būtų galima naudotis teise į taikius susirinkimus, nesiūlyti ir neįgyvendinti priemonių, kurios galėtų turėti atgrasomąjį poveikį pilietinei erdvei, su susirūpinimu pažymėdamas, kad tokios pastangos buvo pastebėtos kai kuriose valstybėse narėse, ir sudaryti palankesnes

sąlygas sveikoms diskusijoms bet kuriuo visuomenei rūpimu klausimu; smerkia bet kokią praktiką, kuri turi atgrasomąjį poveikį taikioms demonstracijoms, pavyzdžiui, pernelyg didelės jėgos naudojimą, sekimą ir priekabiavimą pasinaudojant teisminėmis priemonėmis;

89. ragina Komisiją sukurti greito reagavimo mechanizmą ES, siekiant remti grasinimus patiriančias PVO ir žmogaus teisių gynėjus, kurie gina ir skatina ES vertybes; ragina Komisiją sukurti Europos pilietinės erdvės indeksą, kad būtų galima stebėti ir kasmet teikti ataskaitas apie palankią aplinką pilietinei visuomenei; be to, ragina užtikrinti finansavimo skaidrumą visiems ES skaidrumo registre registruotiems subjektams;

90. ragina valstybes nares įgyvendinti Komisijos rekomendaciją (ES) 2022/758 dėl žurnalistų ir žmogaus teisių gynėjų, užsiimančių visuomenine veikla, apsaugos[52],

Struktūrinis rasizmas ir diskriminacija

91. primena, kad ES sutartyse ir Chartijoje nustatyti ES įgaliojimai ir atsakomybė kovos su diskriminacija bei vienodo požiūrį į visus skatinimo srityse; ragina Komisiją pašalinti ES kovos su diskriminacija sistemos spragas ir ragina valstybes nares visiškai ir tinkamai įgyvendinti esamus ES kovos su diskriminacija teisės aktus;

92. palankiai vertina Komisijos sprendimą atsisakyti sprendimo atšaukti pasiūlymą dėl Horizontaliosios kovos su diskriminacija direktyvos; pakartoja raginimą nedelsiant atblokuoti diskusijas dėl direktyvos Taryboje ir ragina valstybes nares kuo greičiau pasiekti sutarimą dėl jos;

93. pripažįsta ir smerkia ES egzistuojantį struktūrinį rasizmą, kurį skatina viešojo diskurso palaikomi stereotipai, kurie lemia etninių mažumų diskriminaciją visose gyvenimo srityse; yra stipriai susirūpinęs dėl individualių, struktūrinių ir institucinių rasizmo ir ksenofobijos formų ES ir didėjančios arabų[53], juodaodžių

---

52 2022 m. balandžio 27 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2022/758 dėl žurnalistų ir žmogaus teisių gynėjų, užsiimančių visuomenine veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo) (OL L 138, 2022 5 17, p. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj).

53 https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2017-eu-midis-ii-main-results_en.pdf.

europiečių[54], azijiečių kilmės asmenų[55], žydų[56], musulmonų[57] ir romų[58] diskriminacijos; primygtinai ragina valstybes nares kovoti su diskriminacija visais lygmenimis;

94. pabrėžia, kad reikia kovoti su visų formų diskriminacija lygybės prieš įstatymą požiūriu; yra susirūpinęs dėl to, kad kai kuriose valstybėse narėse nėra pažangos, kiek tai susiję su lygybės ir kovos su diskriminacija įstatymais ir jų įgyvendinimu; apgailestauja dėl to, kad, nepaisant tokių esamų ES teisės aktų kaip Direktyva 2000/78/EB dėl vienodo požiūrio[59], vis dar esama teisinės bazės, įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo spragų, todėl nukentėjusieji negali pasinaudoti tinkamomis teisinėmis priemonėmis; primena, kad valstybių narių teisinėse sistemose turi būti teisės aktuose įtvirtintas vienodo požiūrio principas ir visiems asmenims turi būti užtikrinta veiksminga teisė kreiptis į teismą; ragina Komisiją imtis veiksmų šių principų nesilaikymo atvejais;

95. pabrėžia, kad galimybė gauti ES lėšų turėtų būti siejama su visišku pagrindinių teisių, įskaitant nediskriminavimo principą, laikymusi, ir ragina užtikrinti skaidrų lėšų paskirstymą, kad būtų garantuota ilgalaikė parama žmogaus teisėms ir lygybei skirtoms pilietinės visuomenės organizacijoms;

96. primygtinai ragina valstybes nares, visų pirma Vengriją, peržiūrėti įstatymus ar politiką, kuriais diskriminuojami LGBTIQ+ asmenys ir vaivorykštės šeimos; ragina Vengriją užtikrinti, kad nebūtų piktnaudžiaujama nacionalinėmis konstitucinėmis ir teisėkūros sistemomis siekiant pakenkti ES teisės viršenybės principui arba stigmatizuoti mažumas prisidengiant „nacionaline tapatybe“; griežtai smerkia tolesnį vadinamojo vaikų apsaugos įstatymo taikymą Vengrijoje, kuris įtvirtina tiesioginę diskriminaciją, prieštaraujančią Chartijos 7, 11, 21 ir 24 straipsniams[60]; ragina Komisiją skubiai įvertinti Vengrijos vietos tapatybės apsaugos įstatymo suderinamumą

---

54 https://fra.europa.eu/lt/publication/2026/antisemitism-overview.
55 https://fra.europa.eu/lt/publication/2024/being-muslim-eu.
56 https://fra.europa.eu/lt/publication/2025/roma-survey-2024.
57 https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document?source=document&text=&docid=300973&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first∂=1&cid=900537.
58 https://fra.europa.eu/lt/publication/2025/roma-survey-2024.
59 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000 12 2, p. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/78/oj).
60 https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document?source=document&text=&docid=300973&pageIndex=0&doclang=LT&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=900537.

su ES teise, visų pirma su Rasinės lygybės direktyva ir Chartija;

97. ragina Komisiją imtis visų būtinų priemonių, įskaitant pažeidimų nagrinėjimo procedūrų inicijavimą, tais atvejais, kai nustatoma pažeidimų; ragina valstybes nares užtikrinti, kad vietos būsto ir gyvenamosios vietos politika visiškai atitiktų lygybės ir nediskriminavimo principus ir nesukeltų etninės ar socialinės ir ekonominės segregacijos;

98. pabrėžia, kad ES teisės viršenybė yra Sąjungos veikimo ir teisinės valstybės principo laikymosi visose valstybėse narėse, kurio visos valstybės narės stodamos į Sąjungą įsipareigoja laikytis, pagrindas; primygtinai ragina visas valstybes nares paisyti dabartinės ES Teisingumo Teismo ir EŽTT jurisprudencijos; ragina Komisiją atidžiai stebėti, kaip valstybės narės įgyvendina ES Teisingumo Teismo ir EŽTT priimtus sprendimus, ypatingą dėmesį skiriant teismų sprendimams, susijusiems su nediskriminavimu, lyčių lygybe ir mažumų teisėmis;

99. ragina Komisiją pristatyti naujas ateinančių metų plataus užmojo lygybės ir kovos su rasizmu strategijas, į kurias taip pat būtų įtrauktos Parlamento rekomendacijos, kad būtų visapusiškai sprendžiama diskriminacijos problema visais pagrindais ir visose gyvenimo srityse; pabrėžia, kad visose esamose ir būsimose strategijose, sistemose ir veiksmų planuose reikia užtikrinti visapusišką ir koordinuotą požiūrį, kad būtų kuo labiau padidinta sinergija ir užtikrintas jų įgyvendinimo nuoseklumas;

100. ragina visas valstybes nares priimti ir visapusiškai įgyvendinti nacionalinius kovos su rasizmu veiksmų planus arba strategijas, kuriose būtų nustatyti aiškūs tikslai, terminai ir biudžetai; ragina Komisiją, bendradarbiaujant su pilietine visuomene, užtikrinti reguliarius stebėsenos mechanizmus;

101. pabrėžia, kad su trečiųjų šalių piliečiais Europos Sąjungoje, turi būti elgiamasi nediskriminuojant; atkreipia dėmesį į tai, kad trečiųjų šalių piliečiai turi teisę prašyti tarptautinės apsaugos pagal tarptautinę ir ES teisę, be kita ko, vadovaujantis negrąžinimo principu; ragina valstybes nares laikytis teisinės valstybės principo ir pagrindinių teisių, įtvirtintų Chartijoje, ir įgyvendinti teisėkūros institucijų priimtus teisės aktus; pabrėžia, kad ES Teisingumo Teismo ir EŽTT sprendimai yra privalomi;

102. ragina Komisiją ir valstybes nares uždrausti rasinį profiliavimą ir kitą diskriminacinę praktiką, be kita ko, pasienyje, skirti reikšmingų išteklių įtraukties ir teisėmis grindžiamoms iniciatyvoms ir sukurti nepriklausomus stebėsenos, atskaitomybės ir skundų teikimo mechanizmus; ragina Komisiją nustatyti privalomą poveikio žmogaus teisėms ir lygybei vertinimą, siekiant užkirsti kelią algoritminei diskriminacijai; ir toliau ragina Komisiją ir valstybes nares spręsti neproporcingo taršos, aplinkos būklės blogėjimo ir su klimato kaita

susijusios rizikos poveikio rasizuotoms bendruomenėms problemą;

103. ragina valstybes nares įsteigti nacionalines žmogaus teisių institucijas pagal Jungtinių Tautų Paryžiaus principus, garantuoti jų nepriklausomumą ir pajėgumą veiksmingai vykdyti joms pavestas užduotis, taip pat numatyti apsaugos nuo politinio kišimosi priemones;

104. ragina valstybes nares visapusiškai įgyvendinti Direktyvą (ES) 2024/1500[61] ir Direktyvą (ES) 2024/1499[62], kuriomis nustatomi būtiniausi lygybės įstaigoms taikomi standartai; ragina imtis konkrečių priemonių, kad būtų užtikrintas lygybės įstaigų nepriklausomumas ir jų veiksmingumas skatinant lygybę; skatina remti PVO kuriant ir skleidžiant švietimo iniciatyvas, kuriomis skatinama lygybė ir užtikrinamas platus pasiekiamumas ir prieinamumas;

105. ragina Komisiją ir valstybes nares imtis veiksmingų kovos su antisemitizmu, ksenofobija, rasizmu, mizoginija, homofobija, transfobija ir kitų formų išankstiniu nusistatymu, netolerancija, diskriminacija ar neapykantos nusikaltimais veiksmų laikantis holistinio požiūrio; ir toliau ragina tiek ES, tiek nacionaliniu lygmeniu nuolat stebėti susijusius neapykantos nusikaltimus, užkirsti jiems kelią ir patraukti už juos baudžiamojon atsakomybėn, taip pat apsaugoti žydų mažumas;

106. su susirūpinimu atkreipia dėmesį į FRA išvadas, kurios rodo, kad antisemitizmas visoje Sąjungoje, įskaitant internetą, viešąsias erdves ir vietos bendruomenes, smarkiai išaugo; pabrėžia, kad daugelis žydų praneša apie kliūtis atvirai reikšti savo tapatybę ir toliau susiduria su saugumo problemomis; primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares stiprinti prevencijos, pranešimų teikimo ir pagalbos nukentėjusiesiems mechanizmus, paspartinti ES kovos su antisemitizmu strategiją ir užtikrinti visišką ES ir nacionalinės teisės vykdymo užtikrinimą, taip pat prireikus stiprinti švietimą,

---

61 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1500 dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų dėl vienodo požiūrio į moteris ir vyrus ir vienodų jų galimybių užimtumo ir profesinės veiklos srityje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2006/54/EB ir 2010/41/ES, (OL L, 2024/1500, 2024 5 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj).

62 2024 m. gegužės 7 d. Tarybos direktyva (ES) 2024/1499 dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų rasinės ar etninės kilmės, srityje, vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos, užimtumo ir profesinėje srityje, vienodo požiūrio į moteris ir vyrus socialinės apsaugos srityje ir dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2000/43/EB ir 2004/113/EB (OL L, 2024/1499, 2024 5 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1499/oj).

informuotumo didinimą ir saugumo priemones; griežtai smerkia didėjantį antisemitizmo lygį visoje ES;

107. yra susirūpinęs dėl to, kad kai kuriose valstybėse narėse vykdoma tam tikra politika lėmė tam tikrų grupių, įskaitant tas, kurios apibrėžiamos pagal rasę, odos spalvą, etninę kilmę, kalbą, religiją, negalią ar seksualinę orientaciją, diskriminaciją; smerkia tai, kad tokios politikos poveikis apima diskriminacinę teisinę ir teisėsaugos praktiką, taip pat politinio, religinio ir kitų formų diskurso delegitimavimą, o kai kuriais atvejais – kriminalizavimą arba mėginimą jį kriminalizuoti; ragina valstybes nares susilaikyti nuo tokios praktikos arba nesilaikyti politikos ir nepriimti teisės aktų, kurie galėtų turėti tokių pasekmių šioms grupėms;

108. griežtai smerkia bet kokios formos religinių bendruomenių diskriminaciją ir priešiškumą joms, įskaitant islamofobiją, taip pat visas kitas diskriminacijos ir rasizmo formas visoje ES, įskaitant smurto aktus, bauginimą, neapykantos kurstymą ir neapykantos simbolių demonstravimą viešose erdvėse; ragina valstybes nares ir šalis kandidates užtikrinti visų mažumų narių lygybę prieš įstatymą;

109. ragina Komisiją ir valstybes nares spręsti pažeidžiamų grupių, įskaitant romus, diskriminacijos ir socialinės atskirties problemą ir užtikrinti veiksmingą ES romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo strateginio plano įgyvendinimą; primygtinai ragina valstybes nares įgyvendinti EŽTT sprendimus dėl romų teisių, o Komisiją ragina stebėti jų įgyvendinimą;

110. ragina Komisiją ir valstybes nares kovoti su asmenų su negalia diskriminacija ir skatinti visapusišką jų įtrauktį bei dalyvavimą visuomenės gyvenime; ragina ES ir valstybes nares laikytis Jungtinių Tautų asmenų su negalia konvencijos rekomendacijų, kad būtų išgyvendinta visų asmenų su negalia diskriminacija ir užtikrintos jų lygiateisės galimybės naudotis pagrindinėmis teisėmis bei visapusiškai dalyvauti visose visuomenės gyvenimo srityse[63];

111. smerkia visų formų smurtą ir prievartą prieš asmenis su negalia, visų pirma priverstinę sterilizaciją, kuri yra sunkus žmogaus orumo ir kūno neliečiamybės pažeidimas; ragina Komisiją ir valstybes nares be išimties kriminalizuoti priverstinę sterilizaciją dėl negalios ar neveiksnumo ir numatyti kompensacijas nukentėjusiesiems; ragina parengti ES lygybės ir sąveikiškumo veiksmų planą; primygtinai ragina kaip ES kalbų įvairovės dalį pripažinti ir įtraukti nacionalines gestų kalbas;

112. ragina stiprinti ES neįgaliųjų platformą kaip nuolatinį dalyvavimo mechanizmą politikos dialogui su asmenų su negalia organizacijomis; prašo Komisijos išlaikyti skaidrią 2021–2030 m. ES neįgaliųjų teisių

63 https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2FC%2FEUR%2FCO%2F2-3&Lang=en.

strategijos stebėsenos sistemą, be kita ko, viešų metinių ataskaitų teikimą ir prasmingą pilietinės visuomenės įtraukimą; pabrėžia, kad ES institucijos turi rodyti pavyzdį užtikrindamos prieinamumą, įtraukų įdarbinimą ir gerokai padidindamos darbuotojų su negalią skaičių ES administracijoje; pritaria veiksmų plano dėl asmenų su negalia ES išorės veiksmų srityje, kuriuo užtikrinama, kad į ES vystymosi ir humanitarines programas būtų visapusiškai integruotos asmenų su negalia teisės, įgyvendinimui laikantis Jungtinių Tautų asmenų su negalia konvencijos 32 straipsnio;

Socialinių ir ekonominių teisių apsauga ir poveikio aplinkai problemos sprendimas

113. ragina Komisiją užtikrinti, kad ES lėšos, skirtos socialinei įtraukčiai skatinti ir gyvenimo lygiui gerinti, įskaitant galimybę gauti įperkamą būstą, kokybišką švietimą, socialinę apsaugą ir sveikatos priežiūros paslaugas, būtų naudojamos veiksmingai ir skaidriai; reiškia susirūpinimą dėl pastarojo meto netinkamo lėšų naudojimo atvejų;

114. primygtinai ragina Komisiją stiprinti stebėseną, auditą ir tiesioginį bendruomenės dalyvavimą siekiant užtikrinti, kad kiekvienas euras pasiektų numatytus naudos gavėjus ir padėtų iš tikrųjų pagerinti palankių sąlygų neturinčių arba marginalizuotų grupių, įskaitant etnines mažumas bei žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos paveikus asmenis, gyvenimo sąlygas; ragina valstybes nares užtikrinti, kad būtų laikomasi Europos socialinės chartijos ir Europos socialinių teisių ramsčio; ragina Komisiją atidžiai stebėti jų įgyvendinimą ir imtis veiksmų tais atvejais, kai įgyvendinimas yra nepakankamas;

115. reiškia susirūpinimą tuo, kad būstas laikomas preke; ragina plėsti galimybę įsigyti socialinį ir įperkamą būstą, taip pat priimti ilgalaikes, teisėmis grindžiamas būsto strategijas, kuriose dėmesys būtų skiriamas ir benamystės prevencijai; primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad būsimame ES įperkamo būsto veiksmų plane pirmenybė būtų teikiama prieinamumui, įperkamumui ir energijos vartojimo efektyvumui, ir apsvarstyti galimybę įsteigti specialų fondą;

116. pabrėžia, kad svarbu užtikrinti teisę kreiptis į teismą, skaidrumą ir dalyvavimą sprendžiant aplinkosaugos klausimus; prašo, kad į Sąjungos politiką būtų integruotos priemonės, skirtos aukštam aplinkos apsaugos lygiui pasiekti ir aplinkos kokybei gerinti, kaip nustatyta Chartijos 37 Straipsnyje; pakartoja raginimą Chartijoje pripažinti teisę į sveiką aplinką; primygtinai ragina ES ir valstybes nares imtis neatidėliotinų kovos su klimato kaita veiksmų; dar kartą ragina Komisiją išplėsti Europos prokuratūros įgaliojimus, kad jie apimtų ir nusikaltimus aplinkai;

117. primena, kad skurdas yra žmogaus orumo pažeidimas, kuris kenkia visapusiškam Chartijoje ir SESV 9 straipsnyje pripažintų pagrindinių teisių realizavimui; pabrėžia, kad kova su skurdu turi būti vienas

pagrindinių ES ir visų valstybių narių prioritetų; ragina integruoti skurdo panaikinimo tikslus į atitinkamas ES ekonomikos, socialines ir aplinkos politikos sritis taikant integravimo metodą, suderintą su Europos socialinių teisių ramsčiu ir Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslais (1-uoju DVT); primygtinai ragina Komisiją kitame ES strateginiame cikle įtvirtinti skurdo panaikinimą kaip horizontalųjį tikslą ir nustatyti aiškius valdymo ir stebėsenos mechanizmus;

118. pakartoja, kad galimybė gauti pakankamas pajamas yra oraus gyvenimo prielaida; pažymi, kad, atsižvelgiant į Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dėl pakankamų minimalių pajamų, kuriomis užtikrinama aktyvi įtrauktis, ES direktyva dėl pakankamų minimalių pajamų galėtų padėti siekti tikslo iki 2030 metų bent perpus sumažinti skurdą visose valstybėse narėse;

119. ragina Komisiją parengti Europos kovos su skurdu strategiją, kuria būtų siekiama iki 2035 metų panaikinti skurdą, įskaitant išmatuojamus tarpinius tikslus; primygtinai ragina Komisiją sukurti ES kovos su skurdu darbo grupę, kurios tikslas būtų atlikti būsimos ES kovos su skurdu strategijos įgyvendinimo ir koordinavimo stebėseną ir stebėti daugialypį skurdą bei nelygybę valstybėse narėse; ragina užtikrinti struktūrizuotą skurstančių asmenų ir jiems atstovaujančių organizacijų dalyvavimą;

120. pabrėžia, kad skurdas yra susijęs su lytimi, amžiumi, negalia, etnine kilme, migracijos statusu ir nepalankia kaimo ar regionine padėtimi; ragina imtis tikslinių kovos su skurdu priemonių; pabrėžia, kad siekiant kovoti su sąveikiniu skurdu reikia derinti priemones, įskaitant kovos su diskriminacija politiką, kokybišką užimtumą, įperkamas paslaugas ir priemones, kuriomis didinama įsidabinimo galimybė;

121. pripažįsta, kad reikšmingas skurstančių asmenų dalyvavimas yra būtinas demokratiniam teisėtumui ir kovos su skurdu politikos veiksmingumui užtikrinti; ragina ES ir nacionaliniu lygmeniu sukurti nuolatines dialogo struktūras su PVO ir socialiniais partneriais, siekiant didinti socialinę įtrauktį;

Žvilgsnis į ateitį po 2025-ųjų

122. primena, kad vienas iš elementų, kuriais grindžiamas ES projektas, yra žmonių gerovė, ir laikosi nuomonės, kad, nepaisant geopolitinių, saugumo ir socialinių bei ekonominių iššūkių, ES negali ignoruoti socialinių ir pagrindinių teisių aspektų, kuriais ji grindžiama; prašo Komisijos visose esamose ir būsimose ES politikos srityse tinkamai atsižvelgti į asmenų, įskaitant pažeidžiamiausius asmenis, gerovę ir į savo politinio saugumo darbotvarkę įtraukti apsirūpinimo maistu ir sveikatos saugumą;

°

° °

123. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai ir valstybių narių vyriausybėms bei parlamentams.